

magyar

HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2008. október XIX. évf. 10. szám – 490 Ft

**A CSENDE
KATONAI**

A Honvédelmi Minisztérium
magazinja
XIX. évfolyam 10. szám, 2008. október
Kiadja a HM Zrínyi Kommunikációs Szolgáltató Kht.

1087 Budapest, Kerepesi út 29/B
Postacím: 1440 Budapest, Pf. 22
Tel.: 459-5315, HM: 27-913
fax: 459-5351
E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Felelős kiadó:

ORGOVÁNY ISTVÁN ügyvezető

Főszerkesztő:

TÖRÖS ISTVÁN

Főszerkesztő-helyettes:

TRAUTMANN BALÁZS

Felelős szerkesztő:

M. TÓTH GYÖRGY

Olvasószerkesztő:

GYÖRI LÁSZLÓ

Munkatársak:

ESZES BOLDIZSÁR,

FEITH LÁSZLÓ,

KÁLMÁNYI GÁBOR,

SZABÓ BÉLA

Külső munkatárs:

KACSÓ LAJOS

Szerkesztőségi titkár:

KOVÁCSNÉ PROTÁR ANNAMÁRIA

Fotóriporterek:

GALOVTSIK GÁBOR,

RÁCZ TÜNDE (képszerkesztő),

TÓTH LÁSZLÓ

Tervezőszerkesztő:

GÁBOR MARIANN

Képfeldolgozás:

GRÓF ISTVÁN

Kiadói menedzser: Kenderes Magdi

tel./fax: 459-5383, tel.: 459-5371

Előfizetésben terjeszti

a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletága
(1008 Bp. VIII., Orczy tér 1.), előfizethető
valamennyi postán, kézbesítőknél,
e-mailen: hirlapelofizetes@posta.hu,
faxon: 303-3440.

További információ: 06-80-444-444

Nyomtatás: Grafika Press Zrt.

Felelős vezető: Farkas Tamás vezérigazgató

ISSN: 0865-6932

Az előzetes megrendelés, megbeszélés
nélkül beküldött kéziratokat, fotókat nem
őrizzük meg, nem küldjük vissza.

Lapunk az

Európai Katonai Sajtószövetség tagja

14 A francia a nyugati haderők elismerten
egyik legerősebbike. Égen, földön
és vízen egyaránt veszélyt jelent, akár
távoli ellenfeleire is...

45

Akié az éjszaka, azé a csatatér.

Az ősi bölcseséget a legmodernebb csúcstechnika igazolja nap mint nap. Afganisztán és Irak csatatere nem működne az éjszakai műveletek nélkül.

30 A magyar hadtörténet egyik legtragikusabb története a **SZENT ISTVÁN** csatahajó 90 évvel ezelőtti elsüllyesztése.

55

Plakátról az iskolapadba: **Mészáros Katalin** és **Molnár Dénes** már a mindennapokban bizonyít az egyetemen. Civil ruha és gyakorló, de a két tanulóra vonatkozó vizsgakövetelmények egyformán kemények.

PANORÁMA

Radar	6
Levegőmegvonás	8
Open Spirit 2008	10
EU-szemek	12
Jövőkép	13
Vissza a NATO-ba	14
1 hónap háború	17

MISSZIÓ

Frontális ütközés	18
Lőnapok	19

HADTUDÓSOK

A tábornok kedvencei	20
----------------------	----

HISTÓRIA

Mátyás, a hadvezér (4.)	22
Schwechati visszavágó	24
Az utolsó út	26

HAZAI PÁLYA

Mélymerülés	28
Hullámsírban	30
A csend katonái	32
Férfisztrip10	36
Hármasugrás	38

HADITECHNIKA

Radarszemek	42
Éjszaka, zöldben	45
Merülőmündér	48

MOZAIK

1 hónap haditréning	50
Katonadolog (2.)	52
Plakátarcok	55
Összefoglaló	58
Mosolyexport	60
Belépés csak...	62
Megcsinálták!	64
Rólunk írták, mondták	65
Kérdőív	66

Címlapfotó: Rácz Tünde

HADIKIADÁSOK: AZ USA AZ ÉLEN

Az Amerikai Egyesült Államok költi messze a legtöbbet a világon katonai kiadásokra, ugyanakkor Kína védelmi költségvetése nő a leggyorsabb ütemben – derül ki a Jane's Information Group egyik neves elemzőjének jelentéséből. A 2009-re előirányzott amerikai védelmi költségvetés (az afganisztáni és az iraki háború tervezett kiadásait is beleszámítva) megközelíti a 700 milliárd dollárt. Ez az összeg csaknem kilencszerese a „második helyezett” Nagy-Britannia hadi kiadásainak. A listán harmadik Franciaország 65,7 milliárd dollárt költ hadseregére 2008-ban, a negyediknek rangsorolt Kína pedig 58 milliárd dollárt. Ha a kínai kiadások növekedésének az elmúlt tíz évben tapasztalt üteme fennmarad, akkor 2020-ra a kelet-ázsiai ország katonai költségvetése elérheti a 360 milliárd dollárt – mutatott rá elemzésében Matt Smith. Oroszország a 2008-as adatok szerint a nyolcadik helyen áll, csaknem 36 milliárd dollárral. A jelentés szerint egyébként Kína mellett éppen Oroszországban, illetve Indiában nő különösen gyorsan a katonai kiadások mértéke. (A felvétel az iraki háborúban készült; a konfliktus első öt éve több mint 750 milliárd dollárjába került az amerikaiaknak.)

(MTI, americanphotojournalist.com)

EGY AKNAMEZŐ LETT A VESZTÜK

Négy illegális bevándorló vesztette életét egy aknamezőn Görögország északkeleti részén, a török határ mellett. A 20 és 25 év közötti férfiak holttestét kora reggel találta meg egy görög katonai járőr. A baleset tényét a görög hadsereg is megerősítette, hozzátéve: két áldozatról már bizonyosan tudják, a másik

kettőről pedig nagy valószínűséggel feltételezik, hogy grúz állampolgár volt. A hadsereg szóvivője szerint a négy ember életét követelő aknamezőt már korábban elkerítették, ráadásul táblák is figyelmeztetik az arra járókat a veszélyre. 1994 óta egyébként legalább nyolcvanhat illegális bevándorló halálát okozták a görög–török határon húzódó aknamezőn felrobbant taposóaknák.

(MTI)

AMERIKAI RAKÉTAELHÁRÍTÓ RADARRENDSZER IZRAELNEK

Nagy teljesítményű rakétaelhárító radarrendszert állított fel a közelmúltban az Amerikai Egyesült Államok Izrael területén, elsősorban egy esetleges iráni rakétatámadás korai észlelésére – adta hírül az izraeli közzéró, amely úgy tudja, hogy a berendezést az ország déli részén, a Negev-sivatagban helyezték el, és az amerikai hadsereg 120 fős egysége kezeli. Most fordul elő először, hogy amerikai katonák tartósan Izraelben állomásoznak, írta a helyi sajtó a defenseneews.com weboldalra hivatkozva. Az izraeli védelmi minisztérium szóvivője az ügyel kapcsolatban úgy nyilatkozott, hogy nem tud ilyen telepítésről, ugyanakkor egy névtelenséget kérő illetékes megerősítette a hírt. Amerikai források szerint a Raytheon által gyártott radarrendszer mintegy 4700 kilométeres távolságból képes észlelni és nyomon követni egy baseball-labda méretű repülő tárgyat. Az eszköz segítségével például egy Iránból indított Sahab-3 rakéta már az Izraelig tartó 11 perces repülési út felénél semlegesíthető – írta a Jerusalem Post. Ez hatszor gyorsabb, mint az eddigi radarrendszer.

(MTI, daylife.com)

VENEZUELA ÉS OROSZORSZÁG ELMÉLYÍTI KAPCSOLATAIT

A stratégiai szövetség elmélyítésének jegyében Venezuela és Oroszország több új együttműködési tervet dolgoz ki, főként a kőolajipar, a fegyverszállítás, valamint a fejlett technológiák alkalmazásának területén – közölte a venezuelai kormány. A két ország novemberben közös hadgyakorlatot tart a Karib-tengeren. Venezuela orosz légvédelmi rendszerek és páncélozott járművek beszerzéséről tárgyal, valamint érdeklődik az új Szu-35-ös vadászgépek (képünkön) iránt is. Oroszország és Venezuela 2005 óta négy milliárd dollár értékben kötött fegyverek szállításáról szóló szerződéseket; ezek keretében Caracas Szuhoj-repülőket, Mi-17-es helikoptereket, továbbá százezer Kalasnyikov-gépkarabélyt vásárolt. Emellett az öt legnagyobb orosz olajvállalat (a Rosznyeft, a Lukoil, a Gazprom Nyeft, a Szurgutnyeftgaz és a TNK-BP) egy konzorcium létrehozására készül, hogy 6,5 milliárdos beruházással nyersolaj-finomítót építsen Venezuelában. Moszkva hajó- és fegyvergyárak, illetve egy pilótakiképző központ létesítését is tervezi a dél-amerikai állam területén, orosz üzlemberek pedig felajánlották, hogy Caracasban kiépítik a szélessávú, vezeték nélküli (Wi-Fi) internet-hálózatot.

(MTI, aviapedia.com)

KÉT ÚJ TAGGAL BŐVÜL AZ ADRIAI CHARTA

Bosznia-Hercegovinát és Montenegrót is meghívta tagjai közé az Adriai Charta; a szervezetet még 2003-ban alapította Horvátország, Albánia és Macedónia – közösen az Amerikai Egyesült Államokkal –, a három balkáni állam NATO-csatlakozásának előmozdítása érdekében. Az adriai hármak az ENSZ-közgyűlés 63. ülészakával egy időben tartottak találkozót New Yorkban, ahol bejelentették a szervezet bővítését. Sean McCormack amerikai külügyi szóvivő közölte: Washingtonnak meggyőződése, hogy a csoport bővítése erősebbé teszi majd a regionális együttműködést, és elősegíti a szóban forgó országok euroatlanti integrációját. Horvátország és Albánia áprilisban már meghívást kapott a NATO-tól, Macedóniának azonban még várnia kell erre, a Görögországgal fennálló névvitája miatt.

(MTI)

KORSZERŰSÖDIK AZ OROSZ ATOMARZENÁL

Oroszország 2020-ig korszerűsíti nukleáris elrettentő erejét, az űrbe telepített elemek alkalmazásával új légvédelmi rendszert épít ki, illetve modern atommeghajtású tengeralattjárókat állít hadrendbe, melyeket manőverező robotrepülőgépekkel szerel fel – jelentette be Dmitrij Medvegyev orosz elnök (felvételünkön). Az államfő részletesen felsorolta a várható fejlesztéseket a szövetségi katonai körzetek parancsnokai előtt mondott orenburgi beszédében, egyúttal utasította a fegyveres erők vezetőit, hogy decemberig készítsenek akciótervet a korszerűsítési munkák végrehajtására. Medvegyev kijelentette: a dél-oszétiai események rávilágítottak, hogy a parázsló ellentétek bármikor háborúvá fajulhatnak. Éppen ezért különösen fontos a nemzetközi helyzet reális értékelése, valamint a potenciális veszélyek pontos értelmezése. Oroszországnak pedig prioritásai közé kell sorolnia hadereje korszerűsítését.

(MTI, flickr.com)

Levegőmegvonás

TERRORIZMUS-TERÁPIA

Az al-Kaida a terrorizmus McDonald's-a: egy franchise közösséggel rendelkező terrorhálózat (franchise: kereskedelmi értelemben a vállalkozási tapasztalatok átadása és az új vállalkozás elindítása - a szerk.), ahol különféle csoportok az al-Kaida módszereivel vagy ideológiájára hivatkozva követnek el terrorcselekményeket.

Esajátos kutatói eszenciát Tóth Péter biztonságpolitikai szakértő fogalmazta meg nemrég egy interjúban, melyben a terrorizmusról, az ellene folytatott harcról beszélt. 9/11 – az elemzők, de a napi hírgyárak is ezzel a fogalommal vált dátummegjelöléssel utalnak 2001. szeptember 11. szörnyűséges eseményeire. És úgy általában is, a terrorizmus minden rendű és rangú témájánál felbukkan ez a szimbólum. Pedig hát sokféle terrorcselekmény van. E sorok írásakor még alig ült el a füst- és porfelhő az iszlámábádi Marriott luxus-szállodánál, ahol az iszlámista öngyilkos merényletben több mint hatvanan veszítették életüket, s több mint kétszázhetvenen sebesültek meg a pakisztáni államfő tiszteletére tartott fogadás résztvevői közül. Aszif Ali Zardari gyáva tettnek bélyegezte a merényletet, mondván: a terrorizmus egy járvány Pakisztánban,

melyet gyökerestől fognak kiirtani. A tengerentúlon is gyorsan elkészült a cáfolhatatlan jelentés: az afgán tálibok és az al-Kaida rendezte sorait, ereje teljében szervezkednek Pakisztán északnyugati részén, a hegyvidéki törzsek lakta területeken, és robbantanak, ahol csak tudnak.

Ami azt illeti, a világ hírtelevízióinak, még inkább pedig az internetnek köszönhetően – akár egy színházi produkciót – percről percre nézhetjük végig a merényleteket. S csak győzzük eldönteni, most éppen kinek köszönhetjük a műsort, és most éppen reménykedjünk-e vagy sem abban, hogy egyszer majd kevesebb vérfürdőt láthatunk.

A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Stratégiai és Védelmi Kutatóintézetének vezetője, Tóth Péter, sokakkal ellentétben nem hisz a terrorizmus teljes felszámolásának lehetőségében, és állítja, a terrorizmus szereplőire differenciáltan kell tekintenünk. Úgy nyilatkozott: világosan kell látni, hogy más és más terroristákkal és terrorcsoportokkal szembesülünk nap mint nap. Vannak a nemzeti terrorcsoportok, az ő táboruk a legnépesebb. Vannak a szubregionális terrorcsoportok, melyek

tevékenysége túllép egy adott ország határán. Aztán léteznek az önmagukat globálisnak tekintő terrorcsoportok, amelyeknek száma elenyésző. A terroristákat illetően beszélhetünk például nemzeti jellembe bújó, konkrét politikai célokat hangoztatókról, váltságdíjért bárkit elrabló megélhetési terroristákról, vagy eleve megvalósíthatatlan célokkal előhozakodó csoportokról. A különbségeket jól jelzi, hogy míg az egyik terrorszervezet aktivitása nagymértékben csökken, ha politikai szereplővé avanszál (például a Fatah), más csoportok vezetőik elvesztésével jelentéktelenednek (például a müncheni merényletet elkövető Fekete Szeptember). Az ilyen jellegű különbségeket a terrorizmus elleni küzdelem során is figyelembe kell venni. Tálás Péter szerint a világméretű terrorfenyegetésre sem lehet differenciálatlanul hivatkozni. Rövid statisztikával szolgál ehhez: az elkövetett cselekmények 80 százalékát továbbra is két területen, a Közel-Keleten és Dél-Ázsiában hajtják végre. A fennmaradó 20 százalék sújtja a világ többi részét, köztük Európát, ahol a madridi és a londoni terrortámadások ellenére sem következett be egy 9/11, jóllehet az iszlámra hivatkozó terrorszervezetek európai tevékenysége erősödött.

A terrorizmus, a vele szembeni küzdelem az ikertornyok pusztulása után vált világszerte kulcsfontosságú kérdéssé. Ennek legfőbb oka, hogy az USA globális hatalom, mely szövetségi és kétoldali kapcsolatai révén képes hatni az egész világra. A világméretű terrorizmus elleni küzdelem részsikere, hogy 2001 után az Egyesült Államok honi területein például nagyon kevés terrorcselekményt követtek el. Ugyanakkor tény az is, hogy az USA számos külpolitikai törekvését a terrorizmus elleni harcra hivatkozva akarta valóra váltani. Ezek egyike – adott hangot véleményének a szakértő – Irak, ahol éppenséggel a Szaddám-rendszer megdöntése nyitott új lehetőségeket a nemzetközi terrorizmus számára.

A terrorizmus is bizonyos értelemben piaci alapokon működik. Az al-Kaida nevét 2001 előtt a szakmán kívül szinte senki sem ismerte, mára viszont a terroristák egyik legfőbb etalonjává, egy-

fajta márkanévvé vált, s rá hivatkozva, módszereit egyszerűen lemásolva követnek el támadásokat még akkor is, ha közte és a másik terrorszervezet között nincs is közvetlen kapcsolat. Tálás Péter álláspontja szerint, a mai modern terrorszervezetek tevékenységét két módon lehet igazán korlátozni: ha megpróbáljuk azokat a sérelmeket orvosolni, melyekre követeléseiket alapozzák, és ezzel elvonjuk tőlük a politikai levegőt, leszűkítjük tömegbázisukat, illetve ha rendőri-titkosszolgálati eszközökkel számoljuk fel tevékenységüket.

A ledolt ikertornyok füstje a világürből is látszott

Célkeresztben a média

Atengerfenéken aknák után kutatni nem egyszerű, de izgalmas feladat. Főleg, ha ezek az alattomos szerkezetek mondjuk kilencven éve lapulnak csendesen a Balti-tenger fenekén. Az elfeledett, gyakran térkép nélkül telepített aknamezők „kigyomlálása” a célja az immáron tizedik alkalommal megrendezett Open Spirit (Nyílt Szellemiség) gyakorlatoknak. A részt vevő aknakereső hajók speciális, magas frekvenciájú szonár-rendszereikkel kutatják fel a gyanús víz alatti objektumokat. A megjelölt tárgyakat, helyszíneket ezután robotok segítségével alaposabban is megvizsgálják. Ha akna vagy lőszer a gyanús jel, akkor azokat vagy kiemelik, vagy a helyszínen megsemmisítik.

Az idei, német vezetésű gyakorlaton 57 első és második világháborús aknát

Katonai rendészek: a bejutás záloga

találtak meg és ártalmatlanítottak, így újabb 22 négyzetkilométernyi területet tisztítottak meg az Irbeni-szorosban és a Rigai-öbölben. A viszonyítás kedvéért megjegyzendő, hogy becslések szerint 145 ezer aknát telepítettek a Balti-tengerbe a két világháború alatt, ebből 88 ezer még nincs meg. Csak az Irbeni-szorosban 15 ezer aknáról nem tudnak még...

A gyakorlaton hét ország (Belgium, Franciaország, Észtország, Lettország, Litvánia, Lengyelország és Németország) tizenegy hajója vett részt, a finnek és a hollandok pedig különleges kiképzésű műszaki bűvárokat küldtek a gyakorlatra.

A gyakorlatot a német haditengerészet Elbe-osztályába tartozó DONAU (A516) ellátóhajójáról vezette Christop Reising fregattkapitány. Az 1. Korvetengeschwader állományába tartozó, 1994-ben hadrendbe állt egység az osztály utolsó tagja. A DONAU feladata a század hajóinak ellátása élelmiszerrel,

Open Spirit

Kameraközelben

Jaap de Hoop Scheffer, a NATO főtitkára a DONAU hídján

lőszerrel, alkatrészekkel, illetve egyéb anyagokkal; ehhez szabványos méretű konténereket is a fedélzetére emelhet.

A hajót két 20 mm-es, egycsövű gépágyú védi, melyeket hagyományos célzókereszttel láttak csak el, így (vizuális célzással) igazán csak jó időjárási viszonyok között használhatók.

A gyakorlat eredete egy kósza ötlet volt: az 1995-ben Rigába látogató német aknazedő hajókat megkérték a lettek, hogy ha már úgyis udvariassági látogatáson vannak, nézzenek egy kicsit körbe a környező területen. A Rigai-öbölben végrehajtott gyors szonárfelderítés ropant eredményes volt (53 felderített és megjelölt objektum), így 1996-tól már megtervezett német–lett hadgyakorlatként futott az aknazeresés, illetve -mentésítés. 1997-ben már Svédország és Észtország is csat-

ger melletti és távolabbi állam is csatlakozott a gyakorlathoz. Oroszország csak nemrég jelentkezett partnerként, de a Grúzia miatti feszült helyzetben az idei évben nem jöttek el.

lakozott, s itt jelent meg először az Open Spirit név is, mely a következő esztendőben már a NATO Partnerség a Békéért elnevezésű gyakorlatainak egyike lett.

Az évek során egyre több és több, a Balti-tenger melletti és távolabbi állam is csatlakozott a gyakorlathoz. Oroszország csak nemrég jelentkezett partnerként,

A gyakorlat az évek során a balti térség egyik legfontosabb össznemzeti NATO-gyakorlatává nőtte ki magát: a mostani, tizedik gyakorlaton megjelent Jaap de Hoop Scheffer, a katonai szövetség főtitkára is.

Mint a németek elmondták, nekik is nagyon fontos ez a gyakorlat, hiszen a cserélődő sorállományúakat (érdekes adat: a kötelező 9 hónap helyett átlagosan 19 hónapig szolgálnak a sorozott tengerészek, ugyanis lehetőségük van további szolgálatra szerződni) és hivatásosokat folyamatosan képezni kell az aknazeresésre. S ellentétben a Hormuzi-szorossal, itt legalább nem fognak löni...

A legkisebb hajóosztály

2008

EU-szemek

Az Európai Bizottság központi szerepet játszik Grúziában a stabilitás és a megrendült bizalom visszaállításában – nyilatkozta szeptember 15-én Benita Ferrero-Waldner, az EU külügyi biztosa azt követően, hogy az uniós tagállamok külügyminiszterei döntöttek egy grúziai megfigyelő misszió felállításáról. A mintegy 300 fős – rendszerint katonai, emberi jogi és egyéb szakértőkből álló – csoport (EUMM, European Union Monitoring Mission in Georgia) október 1-jén kezdte meg tevékenységét Tbilisziiben. Vezetőjük, Hansjörg Haber német diplomata széles körű tapasztalatokkal rendelkezik a békefenntartás terén, és jól ismeri Oroszországot. Az EUMM elindítása alkalmából Javier Solana uniós kül- és biztonságpolitikai főképviselő elmondta: az EU elvárja Moszkvától a békeszerződésben rögzített feltételek tiszteletben tartását, így többek közt azt is, hogy október 10-ig kivonják az orosz csapatokat Grúziából.

Mint arról már előző lapszámunkban beszámoltunk, az évek óta növekvő feszültség augusztusban fegyveres konfliktus kirobbanásához vezetett Oroszország és Grúzia között, amely több ezer áldozatot követelt. A nyugat-európai országok erősen bírálták az orosz vezetést az „aránytalan” grúziai beavatkozásért, valamint amiatt is, hogy augusztus 26-án független köztársaságokként ismerte el Dél-Oszétiát és Abháziát.

Az ENSZ-szel és az EBESZ-szel szoros együttműködésben, az európai biztonság- és védelempolitika keretében indított többnemzeti misszió célja, hogy az EU rendezési terve alapján hozzájáruljon a stabilitás megteremtéséhez Grúziában és a térségben. A misszióban 22 tagállam képviselteti magát, a hírek szerint főként Franciaország, Németország, Lengyelország és Svédország ajánlott fel jelentős számú megfigyelőt.

A fegyvertelen, könnyű páncélozott járművekkel járőröző megfigyelők a helyzet elemzése mellett a hatpontos békeszerződés feltételeinek teljesülését – többek közt az időbeni csapatkivonást, valamint az emberi jogok és a nemzetközi törvények tiszteletben tartását – ellenőrzik. Ezenfelül a kormányzatot, a törvényességet, továbbá a közlekedést, az energiaellátást, valamint a kitelepített lakosság visszatérését is felügyelik. A bizalomépítés jegyében kapcsolatteremtő szerepet kapnak: kísérletet tesznek a közvetítésre a két fél között, a feszültségek enyhítése érdekében. Az egy évre tervezett misszió várható költsége mintegy 31 millió euró lesz.

Az „ötnapos háború” befejeződése óta Oroszország és Grúzia kölcsönösen egymást vádolja népirtással, illetve etnikai tisztogatással, s egyes előrejelzések szerint az orosz csapatkivonás sem lesz egészen zökkenőmentes. A békeszerződés értelmében Dél-Oszétiában és Abháziában mintegy 8000 orosz béke-

fenntartó marad, így a misszió mandátuma egyelőre csak a szakadár régiókkal szomszédos grúziai területekre szól. Bár Moszkva kezdetben vonakodott, a misszió megindításának napján az orosz erők mégis beengedték az EU-megfigyelőket egy határ menti ütközőzónába is. A hírek szerint az EUMM mandátumának kiterjesztése október második felében, Genfben, az orosz féllel folytatott tárgyalások újabb fordulóján kerülhet szóba. Tegyük hozzá: a Human Rights Watch nemzetközi jogvédő szervezet már szeptember közepén sürgette, hogy a Dél-Oszétiához közeli régiókat felügyelő EUMM kapjon mandátumot és megfelelő eszközöket a polgári lakosság védelméhez, ugyanis a térségből érkező jelentések szerint a falvak lakosait sorozatos támadások érik oszét részről.

Uniós tisztségviselők úgy értékelik: az EU történetében a mostani, minden idők leggyorsabban felállított ilyen jellegű missziója. Itt jegyezzük meg, hogy a közelmúltban Brüsszel az idén esedékes, mintegy 100 millió eurós összegben felül 2010-ig további segélyeket ígért Grúzia számára. Az ország infrastruktúrájának újjáépítésére, a menekültek visszatérésének elősegítésére és a gazdaság helyreállítására szánt források értéke elérheti akár az 500 millió eurót is. Az Európai Unió azonban feltételekhez köti a támogatást: a kaukázusi államnak az elkövetkező évek során demokratikus keretek között kell végrehajtania a tervezett politikai reformokat.

NATO MINISZTERI TALÁLKOZÓ

A 26 NATO ország védelmi minisztere mellett az afganisztáni ISAF-misszióban részt vevő nemzetek képviselői is Budapest vendégei voltak

Jövőkép

Az előzetes várakozásoknak megfelelően Afganisztán és a NATO előtt álló más feladatok voltak a szövetség védelmi miniszterei budapesti informális találkozásjának középpontjában.

A célpontba elsősorban az afganisztáni drogkereskedelem került. A téma kapcsán Robert M. Gates amerikai védelmi miniszter sürgetett sokkal erőteljesebb lépéseket az ISAF-ban tevékenykedő NATO-partnerektől. Gates szerint a helyben természetett mákra épülő ópiumkereskedelem adja a talibán terrorcsoportok pénzügyi háttérének jelentős részét. Ha tehát sikerülne a kábítószer termesztésének és kereskedelmének visszaszorítása, azzal a talib csoportok harctevékenységet is csökkenteni lehetne. Az európai országok, így például Németország, Olaszország vagy Spanyolország ódzkodnak a máktermelők elleni fellépéstől. Véleményük szerint az elsősorban a hét déli tartományban található, megsemmisítendő máktermőföldről élőlk csapataik ellen fordulhatnak, és ez még nagyobb veszélybe sodorhatja az ISAF katonáit. Szerintük a kábítószer elleni küzdelem az afgán kormány feladata és felelőssége.

A tanácskozáson kiderült, hogy csapaterősítésre elsősorban az Amerikai Egyesült Államok vállalkozik, amely

katonáinak számát 33 ezerről 45-47 ezerre növeli 2009-ben. Az amerikai vezetés azonban azt is szeretné, ha európai szövetségeseik is növelnék részvételüket az afganisztáni feladatokban. Emellett fontosnak tartják az afgán hadsereg létszámának megduplázását is, 130 ezres létszámra növelve az afgán kormány haderejét. Ez akár 17 milliárd dollárba is kerülhet, s a számlát többek között a harcokban részt nem vevő országok – például Japán – segítségével kívánják kifizetni.

A válság végleges rendezéséhez pe-

dig végső soron a megbékélésen, a tálib politikai erővel történő tárgyalásokon keresztül vezet az út – hangzik a budapesti tanácskozás üzenete.

Szekeres Imre honvédelmi miniszter javaslata szerint közös szövetségi alapról finanszírozhatnák az új, kelet-európai NATO-tagországok helikopter-flottáinak felújítását. Az újjáépített gépekkel azután Afganisztánban is repülni lehetne; Magyarország ebben az esetben négy helikoptert ajánlana fel az ISAF számára.

A honvédelmi miniszter bejelentette: hazánk emelni kívánja a NATO felajánlasként bevethető erők arányát 50%-ra, valamint öt év alatt a GDP 0,2 százalékkal fogja növelni a védelemre fordítható költségvetési összeget, és ebből már minden ötödik forint a haditechnikai fejlesztést fogja szolgálni.

A NATO C-17-es szállítórepülőgép-flotta első gépe 2009 márciusában landolhat a pápai betonon

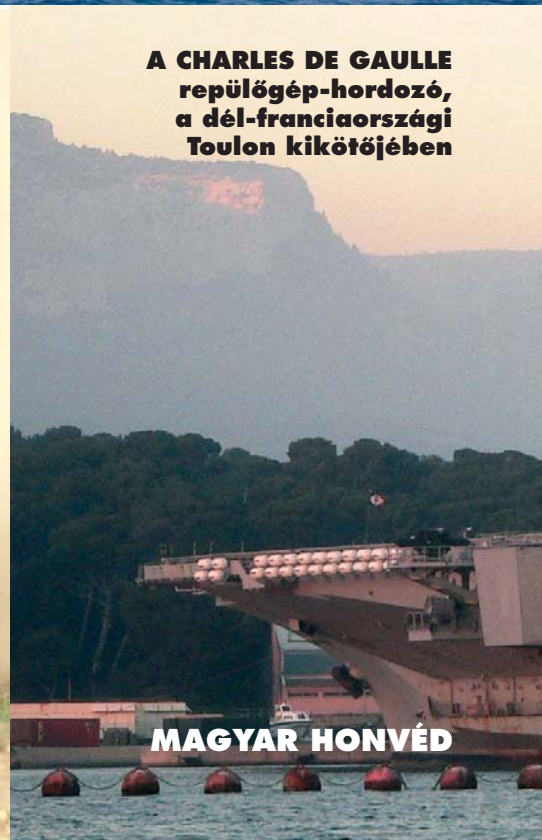
Vissza a NATO-ba

**Jól felszerelt,
modern, komoly
ambíciókkal.
Egyetlen mondatban
így jellemezhetnénk a francia
hadsereget, Európa egyik -
a biztonság- és védelempolitika
területén is fontos szerepet betöltő -
hatalmának fegyveres erejét.**

**A francia haderő
hőzavetőleg 400
Leclerc típusú harckocsit
tart szolgálatban**

**A CHARLES DE GAULLE
repülőgép-hordozó,
a dél-franciaországi
Toulon kikötőjében**

A francia hadsereget (2006-os adatok szerint) 259 050 hivatásos katona, illetve 419 000 tartalékos alkotja, míg a Gendarmerie Nationale, azaz a csendőrség (egyfajta militarizált rendfenntartó szervezet, katonai bűnüldöző hatóság) állományához százegyezer-négyyszázan tartoznak. Ezzel a 779 450 fős összlétszámmal pedig Franciaország a világ 14. legnagyobb (egyben a második legkölségesebb) fegyveres erejét tudhatja magáénak, egyszerűs mind ez az állam Földünk harmadik számú atomhatalma, az Amerikai Egyesült Államok és Oroszország mögött.

Franciaországban a szükséges számú katonát sokáig sorozás útján állították ki. Az 1962-ben véget ért algériai háborút követően azonban a sorállományt többé nem vetették be külföldön, sőt a békeidőben alkalmazott sorozás intézményét végül 2001-ben meg is szüntették, öt esztendővel azt követően, hogy Jacques Chirac akkori elnök elindította ezt a folyamatot.

A francia hadsereg a hidegháború lezárultával – követve a világ számos más fegyveres erejének a példáját – mindinkább a globális fenyegetések (például a terrorizmus) kezelésére helyezi a fő hang-

A 21. tengerészgyalogsági lövészezred katonái a július 14-i díszszemlén, a Champs-Élysées sugárúton

súlyt. Természetesen az új kihívások a haderő átalakításának szükségességét is maguk után vonták; a reformfolyamat épp a közelmúltban érkezett el újabb mérföldkövéhez, miután Nicolas Sarkozy köztársasági elnök utasítására egy 35 fős bizottság (mindössze alig több mint fél év alatt) felülvizsgálta a francia védelmi politikát és struktúrát. A testület jelentését – a Fehér Könyvet – 2008 elején tették közzé, s ajánlásait kö-

vetve a nyár folyamán Sarkozy radikális változtatásokat indított el.

A reformtervek értelmében hét év alatt a szárazföldi erők létszáma 17, a légi-erőé 25, a haditengerészeté pedig 11 százalékkal csökken; ez azt jelenti, hogy 2015-ig 54 ezer katonát és polgári alkalmazottat bocsátanak el a francia fegyveres erőktől. Emellett a jelenleg még a védelmi minisztérium alárendeltségben működő Gendarmerie

KÉSIK A MÁSODIK REPÜLŐGÉP-HORDOZÓ

A francia haditengerészeti doktrína értelmében az országnak két repülőgép-hordozóra lenne szüksége, de jelenleg csak egy, a CHARLES DE GAULLE áll hadrendben, s az átszervezések miatt a közeljövőben nem is lehet számítani az új egység megjelenésére, melyet egyébként még 2006-ban rendeltek meg. Mindazonáltal a haderőnemenél jelentős fejlesztések zajlanak; folyamatban van például két Horizon típusú fregatt beszerzése. Ezek az új generációt képviselő hajók eredetileg brit-francia-olasz kooperációban készültek, de Nagy-Britannia időközben kilépett a projektből. A tizennyolc többfeladatú fregatt (FREMM) sorsa ugyanakkor bizonytalanná vált, pedig a haditengerészet nyolcat már megrendelt, melyek közül az elsőt 2011-re várják. A haditechnikai fejlesztések sorából még a hat Barracuda-osztályú csapásmérő atom-tengeralattjáró vásárlása emelhető ki; az első egységet várhatóan 2017-ben állítják szolgálatba.

Nyolcezer elit katona alkotja a Francia Idegenlégiót

Nationale 2009. január elsején teljes egészében átkerül a belügyminisztérium fennhatósága alá.

Az átszervezés célja nemcsak egy kisebb és gyorsabban bevethető katonaság létrehozása, hanem természetesen az is, hogy a haderő a külföldön végrehajtandó műveletekre a jelenleginél alkalmasabb legyen. Ennek jegyében egy éven belül felállítanak egy 30 000 fős, a világon bárhol és bármikor bevethető, különleges rendeltetésű alakulatot, amely akár 12 hónapon keresztül is képes ellátni a feladatát, távol Franciaországtól.

A felesleges katonai bázisokat bezárják, számos fegyverbeszerzési projektet elhalasztanak, hogy finanszírozhatóvá váljon az intervencióerők átalakítása, illetve a globális alkalmazhatóság feltételeinek megteremtése. A takarékoskodásnak a haditengerészet által már évekkal ezelőtt igényelt második

repülőgép-hordozó is áldozatul eshet (2011 előtt biztosan nem áll szolgálatba ez a 2,5 milliárd eurós költségből felépítendő hajó), s a korábban beígért 18 modern fregatt beszerzésére sem maradt sok remény; a Fehér Könyvben foglaltak szerint ezek közül mindössze négy áll hadrendbe 2020-ig.

Kemény feltételek

Franciaország saját rakétavédelmi pajzs kiépítését is elhatározta. Az elképzelések szerint 2015-től működne teljes kapacitással a ballisztikus rakéták elleni országos riasztó és elhárító rendszer, melynek egy részét az űrbe telepítenék. E nagyszabású tervek ellenére a védelmi kiadásoknak a bruttó hazai össztermékhez (GDP) viszonyított aránya az elkövetkezendő tizenkét év egyikében sem haladja meg jelentősen a két százalékot.

A bizottság a Fehér Könyvben rögzítette: Franciaország támogatja a NATO átalakítását, és szándékában áll visszatérni a tömb katonai szervezetébe. Utóbbival kapcsolatban ugyanakkor Párizs számos kemény feltételt szab, egyebek mellett azt, hogy békeidőben francia csapatok nem állhatnak állandó NATO-parancsnokság alatt. Mint ismert, Franciaország Charles de Gaulle elnöksége idején, 1966-ban vonult ki a NATO integrált katonai struktúrájából, de teljes jogú tagja maradt a szövetség döntéshozó szervének, az Észak-atlanti Tanácsnak.

Mindazonáltal Franciaország még ebben a felemás helyzetben sem tartja távol magát a világ válságövezeteitől, hiszen jelenleg 18 000 katonájuk állomásozik az ország tengerentúli területein, további 17 000 pedig különböző (NATO, ENSZ, EBESZ, illetve egyéb szervezet irányította) nemzetközi műveletben, békefenntartó misszióban szolgál, közel 25 országban.

Elit katonák gyűjtőhelye

Bár nem a reguláris haderő része, fontos szólnunk a Francia Idegenlégióról is, melynek létrehozásáról 1831-ben döntött Lajos Fülöp király. Az uralkodó ezzel a lépéssel kívánta rendezni az országban tartózkodó külföldi katonák helyzetét, akiket az 1830. júliusi forradalom után már nem lehetett felvenni a francia seregbe. A légió hamar a második esélyt keresők mentsvára lett; sokféle embert vonzott, eleinte világszerte a szökevények menedékeként ismerték. Mára azonban egy 8000 fős, elit katonákból álló haderővé lett. Sikere elsősorban a csapatszellemben rejlik, melynek köszönhetően a különböző nációjú, sokféle kultúrájú férfiak egyetlen nagy családdá válnak. A szervezet főhadiszállását 1962-ben költöztették (130 év ott-tartózkodást követően) Algériából a dél-franciaországi Aubagne-ba, míg a kiképzőbázis Castelnau-daryban működik. A légióba 136 nemzetből jelentkeznek újoncok, megalakulása óta az alakulatnak 600 000 tagja volt; több mint harmaduk (210 000 fő) Németországból érkezett, de 4000 magyar is magára ölthette a zsoldosereg uniformisát.

A RAFALE LÉP A MIRAGE HELYÉRE

A második világháborút követően a franciák komoly erőfeszítéseket tettek a hazai repülőgépgyártó ipar talpra állításáért, vállalataik nevéhez számos értékes újítás fűződik. A Dassault Aviation például úttörő szerepet játszott a deltaszárnyú repülőgévek tervezésével, amelyek a Mirage-széria gépeinek alapját jelentették. Kisebb-nagyobb konfliktusokban a Mirage többször is bizonyította képességeit, így nem meglepő, hogy az egyik legnépszerűbb és legkelendőbb repülőgéptípussá vált. Helyüket azonban hamarosan egy új modell, a Rafale veszi át; e többcélú vadászgép első – 20 egységből álló – százada 2006-ban érte el műveleti készenlétét Saint-Dizierben. A napjainkban Armée de l'Air (ALA) néven működő, 1909-ben Service Aéronautique elnevezéssel megalapított francia légierő (a világ legrégebbi légierője) jelenleg mintegy 560 repülőből, helikopterből álló flottát tart rendszerben; ebből a vadászgépek száma 330, melyeket 19 századba osztottak.

AFGANISZTÁN

Az Amerikai Egyesült Államok szeptemberben arra kérte a NATO tagállamait, hogy az eddigieknél közvetlenebb módon vegyenek részt az afganisztáni kábítószer-ellenes műveletekben. A NATO szerepe e téren eddig az afgán hadseregnek nyújtott logisztikai támogatásra korlátozódott, mivel attól tartottak, hogy a közvetlen beavatkozás a szövetségesekért támadások és a polgári áldozatok számának növekedésével járma. Az új elgondolás szerint az ISAF a kábítószereket előállító laboratóriumok és a drogkereskedők bázisai ellen is végrehajtana akciókat.

Szeptember 27-i közlés szerint Bagdadban az amerikai erők öt síita szélsőségest tartóztattak le, akiket a koalíciós és az iraki csapatok elleni rakétatámadások elkövetésével vádolnak. A közlemény szerint a letartóztatottak a Hezbollahal, az Irán által támogatott síita militáns csoporttal állnak kapcsolatban. Teherán tagadja, hogy támogatná az erőszakcselekmények elkövetőit Irakban.

IRAK

Szeptember 27-i közlés szerint Bagdadban az amerikai erők öt síita szélsőségest tartóztattak le, akiket a koalíciós és az iraki csapatok elleni rakétatámadások elkövetésével vádolnak. A közlemény szerint a letartóztatottak a Hezbollahal, az Irán által támogatott síita militáns csoporttal állnak kapcsolatban. Teherán tagadja, hogy támogatná az erőszakcselekmények elkövetőit Irakban.

TÖRÖKORSZÁG

Török harci gépek szeptember 25-én éjjel, észak-iraki küldetésük során, a Quandil hegységben kurd lázadók tizenhat létesítményét bombázták. A légitámadások áldozatairól nem érkezett jelentés. Ugyanezen a napon Törökországban hat kurd lázadó veszítette életét összecsapásokban. A török kormány 1984 óta áll harcban a Törökország délkeleti részén élő kurd szeparatistákkal, s a 24 éve tartó konfliktus eddig mintegy 37 ezer áldozatot követelt.

SRÍ LANKA

Tüzérségi csapások és légitámadások sorozatában hatvan felkelő veszítette életét Srí Lankán, szeptember utolsó hetében. A kormányerők Kili-nochchi városára mért támadásának célja a lázadók adminisztratív és logisztikai központjának megsemmisítése volt. A szigetország vezetői a közelmúltban ígéretet tettek arra, hogy az év végéig felszámolják a felkelők bázisait, s ezzel véget vetnek az 1982 óta folyó polgárháborúnak.

FÜLÖP-SZIGETEK

Kormányzati források szerint, a Datu Saudi-Ampatuan város környékén szeptember 23-án kiújult összecsapásokban 19 moszlim felkelő veszítette életét egy gerillavezér elfogására indított katonai akció során. A harcok azután törtek ki, hogy a legfelsőbb bíróság megakadályozta egy augusztus elején megfogalmazott békeszerződés-tervezet megvalósítását. A mintegy 12 ezres létszámú Moro iszlám felszabadítási front harcosai 1978 óta küzdenek egy független iszlám állam létrehozásáért a Fülöp-szigetek déli részén.

Frontális

ütközés

Október hatodikán a Baghlan tartománybeli Dushi mellett tömegszerencsétlenség történt: a Kabul és Mazar-e-Sharif közötti országúton egy kamion és egy gyermekekkel, nőekkel teli, zsúfolt autóbusz ütközött össze frontálisan. A járművek a helyi rendőrség szerint nagy sebességgel hajtottak. A baleset súlyosságát jelzi, hogy az összeroncsolódott buszban tizenkilencen életüket veszítették, valamint hét súlyos, és húsz könnyebben sérült személy ellátásáról kellett gondoskodni. A helyi hatóságok ezt egyedül nem bírták megoldani, így segítséget kértek a Magyar Honvédség Tartományi Ujjáépítési Csoport parancsnokától, Sándor Zsolt ezredestől. A tömegbalesethez harminchat magyar katonát riasztottak, akik a helyszínen és a helyi kórházban segítettek a sebesültek állapotának stabilizálásában, a sérülések ellátásában. A balesethez kivonuló katonák között volt egy teljes egészségügyi részleg orvossal, valamint számos egészségügyi felkészítésben is részesült katona. A gyors és gondos ápolás ellenére, a kórházba szállítás közben sajnos újabb két ember vesztette életét.

A mentés nemzetközi összefogással zajlott: a súlyos sérültekhez az RC N parancsnoka Mazar-e Sharif-ből egy német CH-53G Stallion szállítóhelikoptert küldött, fedélzetén egy német egészségügyi csoporttal. A helikopter fedélzetén a súlyosan sérült embereket szállították át Mazar-e Sharif-be. Őket az ISAF által üzemeltetett kórházban látták el, és ápolják azóta is.

A missziós feladatok végrehajtása mellett a készségek szinten tartására és a folyamatos kiképzésre is nagy hangsúlyt fektetnek a koszovói Pecben szolgálatot teljesítő MH KFOR-zászlóaljnál.

Így nem meglepő, hogy szeptember végén meglehetősen „besűrűsödtek” a zászlóalj katonáinak programjai. A hónap utolsó hetében az MH KFOR-zászlóalj teljes állománya, valamint a TF NIMRÓD harccsoportba tartozó szlovén alegységek az 1. számú különleges békefenntartói lövészetet hajtották végre pisztollyal, gépkarabéllyal, illetve géppisztollyal. A zord idő ellenére a katonák jó eredménnyel zárták a lövészetet a Villaggio Italia tábor mellett kialakított lőtéren.

Ezt követően a harccsoport 1. századának teljes állománya a pristinai Vrelo táborban CRC-felkészítést hajtott végre. „A kiképzést a KFOR speciális egységének (KFOR MSU) katonái tartották nekünk; a gyakorlatokba beleépítették a hadműveleti területen szerzett tapasztalataikat is” – hallhattuk Tóth Péter századostól, a lövészsorozat parancsnokától. „Nagyon eredményes volt a foglalkozás, rengeteg hasznos és új módszert, illetve eljárást ismertünk meg, amelyeket eddig mi még nem használtunk.”

A 2. század pedig – mintegy kétszáz kasznyi erővel – helikopteres kiképzésen vett részt a dakovicai repülőtéren. A felkészülés során a katonák nappal, valamint korlátozott látási viszonyok között, egy olasz AB-205 helikopter támogatásával gyakorolták a helikopterbe történő be-, illetve az abból történő kiszállást. Megismerték azokat az egyezményes jeleket is, amelyek egy helikopter le-

Lőnapok

szállításához szükségesek; a kiképzés „fénypontjaként” pedig begyakorolták, mi a teendő vészhelyzet esetén, pontosan

sabban akkor, amikor a helikopter egy spirálvonalat leírva, nagy sebességgel közelít a föld felé.

Alló sor balról jobbra: Csontos Gergely, Kapitány Miklós, (albán csoportparancsnok), Szcenzi János, Ungvár Gyula, Novák Zoltán. Ülső sor: Béné Mihály, Asztalos József, Bencsik István

Kiváló katonai felkészültség, rendkívül nagy munkabírás és közvetlenség – ezekkel a szavakkal jellemezték a legtöbbször dr. Ungvár Gyula nyugállományú mérnök altábornagyot, az MH főcsoportfőnök-helyettesét egykori beosztottjai munkatársai. A négy évtizedes katonai szolgálata után – 1991-ben, hatvanéves korában – nyugállományba került tábornok tulajdonképpen akkor határozta el, hogy élete hátralévő éveit a hadtudományok szenteli, és a munkája során szerzett tapasztalatait hadtudósként kamatoztatja. Terve megvalósulását jól érzékelteti, hogy ma ő az egyik legismertebb és legelismertebb hadtudós, professor emeritus, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen egy évtizede a professzori tanács elnöke.

Amikor felkerestem Ungvár Gyulát, a hetvenhét éves hadtudóst a „főhadiszállásán”, először arra voltam kíváncsi, hogyan lesz egy józsefvárosi munkásfiúból fegyverszakértő tábornok?

– Eredetileg pilóta szerettem volna lenni, ezért 1948-ban jelentkeztem a Szabadságharcos Szövetség ejtőernyős kiképzésére. Sajnos a pilóták toborzásánál az egészségügyi rostán kiestem, de 19 éves koromban egy hirtelen elhatározással önkéntesként bevonultam katonának. Nem sokáig ettem az újoncok kenyerét, mert lehetőségem nyílt jelentkezni a Tulai Fegyvertechnikai Katonai Főiskolára. A Nagy Péter cár alapította fegyvergyár közelében lévő tiszti iskolán kitűnő tanáraink voltak, s itt

kedveltem meg a fegyvereket.

Ungvár Gyula nem titkolja, hogy sze-

rencsés csillagzat alatt született, mert négyévi fegyver-technikusi ügyködés után előjárói teljesítették a kérését, és beiskolázták a moszkvai hadmérnöki akadémiára. Frissen diplomázott hadmérnök tisztként 1963-ban Székesfehérvárott, a seregest-parancsnokságon kapott beosztást és 20 évig, mint hadsereg fegyverzeti és rakéatechnikai főnök, itt kamatoztatta tudását.

– Felejthetetlen szép éveket töltöttem Fehérváron – mondta elmerengve Ungvár Gyula –, s amire egy kicsit büszke is vagyok, mindvégig közreműködtem a szárazföldi csapatok fegyverzetének korszerűsítésénél. Mérnöki szakismereteim elmélyítése mellé megszereztem azt az összefegyveremi látásmódot, amit a haditechnika korszerűsítésén mun-

A tábornok kedvencei

kálkodó vezető beosztású mérnök tisztat ma sem nélkülözhet.

– Sokan úgy tudják, hogy Ungvár Gyula kedvenc fegyverei a rakéták voltak...

– Ebben van némi igazság; elég hamar felismertem, hogy a fegyverek hatékonysága és gazdaságossága terén a különböző rakétafegyvereknek különösen nagy jövőjük van. A szárazföldi hadsereg rakétafegyvereinek beszerzésénél, rendszerbe állításánál nagyon sok tapasztalatot szereztem, s rendszerint ott voltam a sivatagi rakétalövészeteken is.

Mindez olyan sok elfoglaltságot jelentett, hogy a feleségemmel egyszer kiszámoltuk: húsz évig tartó csapatszolgálatom idején összesen 10 évig voltam távol a családtól. Sokszor mondom ma is, hogy a megértő, jó hátszínű biztostó katonafeleségek is kitüntetést érdemelnének.

Ungvár Gyula beszélt arról is, hogy hadtudományi munkássága kezdetben – főleg a csapatszolgálattal járó elfoglaltságok miatt – nehézségekkel járt, de azért 1983-ban megvédte a kandidátusi értekezését, tíz év múlva pedig a haditechnikai fejlesztéssel és korszerűsítéssel kapcsolatos értekezésével a hadtudomány doktora lett. Kandidátusi értekezésének tételeit a gyakorlatban is alkalmazták. Tíz éve egyetemi tanár, 2006-ban pedig altábornaggyá nevezték ki.

Kutatásainak fő területe a fegyverzet fejlesztése, korszerűsítése és rendszerben tartása volt, de aktívan vett részt a nemzetvédelmi egyetem oktató munkájában is. Széles körű katonai ismereteit jelzi, hogy 1995-től a nemzetvédelmi egyetemen a logisztikus doktoranduszok képzését vezette. Ez idáig kilenc általa vezetett doktorandusz szerezte meg a PhD-fokozatot. 1994-től aktívan részt vesz a Magyar Tudományos Akadémia IX. osztály hadtudományi bizottsága, valamint a Magyar Akkreditációs Bizottság munkájában is. Tudományszervezői munkájáért megkapta a Stromfeld Aurél-díjat, később pedig a Zrínyi Miklós-díjjal tüntették ki.

Ungvár Gyula elmondta, hogy a nemzetvédelmi egyetemen 2000-ben az ő kezdeményezésére alapították a „Pro Militum Artibus” (A hadtudományért) kitüntetést, amely azoknak a táborkoknak, tiszteknek adományozható, akik ugyan tudományos fokozattal nem

Balról: Bencsik István, Dzsang Dze Pen, Ungvár Gyula és Cao Gangchuan

rendelkeznek, de katonai pályafutásuk során a hadtudományi munka támogatásával elévülhetetlen érdemeket szereztek.

Beszélgetésünk végén a közbeszédben gyakran felmerülő kérdés került terítékre: vajon a Magyar Honvédség rendelkezik-e a kor színvonalán lévő fegyverekkel?

– Egy fegyver vagy fegyverrendszer korszerűsége az adott kategórián belül elsősorban nem a technikai korszerűség, hanem a harci alkalmasság és a hatékonyság alapján ítéltető meg. Meghatározó emellett az alkalmazók felkészültsége és a kezelőállomány kiképzettségi szintje. Konkrét példa erre a 7,62 mm-es AK gépkarabély, amely a saját kategóriájában belül ma is világszínvonalon elismert fegyver. Lecserélése gazdaságilag is pazarló lépés lenne, de a hatékonyságát – például optikai irányzékkel – növelni lehetne. Ma már széles körben elfogadott álláspont az is, hogy a

lánctalpas harceszközök helyett a könnyű, gyors, mozgékony, megfelelő tüzert és védettséget is biztosító gumikerekes harcjárművek a jövő.

Ungvár Gyula végül hangsúlyozta, hogy a biztonsági környezet 10 évre kivetítendő elemzése alapján, a Magyar Honvédség alakulatainak legvalószínűbb alkalmazása – a honi légtérrendészeti feladatok mellett – a külföldi válságkezelő műveletekben történik. Az elkövetkező években tehát alakulatainknál sort kell keríteni a harci hatékonyság, a mozgékony és a telepíthetőség növelésére. A harci hatékonyság is komplex háttérrel igényel, mert az időbeni felderítés, a célmeghatározás, az adatok valós időben történő továbbítása, a híradás zavarvédelme és a vezetési rendszerek kompatibilitása nélkül a legkorszerűbb fegyvereket sem lehet hatásosan alkalmazni.

Köszönet az archív képekért Bencsik Istvánnak.

Ungvár Gyula, Cao Gangchuan vezérezredes, volt kínai védelmi miniszter és Bencsik István

Mátyás, a hadvezér (4.)

I. (Hunyadi) Mátyás király (1458–1490) osztrák tartományok ellen folytatott háborúinak gyökere abban a hosszú ellenségeskedésben keresendő, amely közte és III. (Habsburg) Frigyes német-római császár (1440–1493) között kialakult.

Hangsúlyozottan csak vázolja az ellenségeskedés folyamatát: Frigyes császár már 1458-ban igényt tartott a magyar trónra, mivel a Szent Korona nála volt – azt még I. (Habsburg) Albert királyunk özvegye, Luxemburgi Erzsébet raboltatta el 1440 februárjában a visegrádi várból; a magyar korona rövidesen a csecsemő V. László gyámjához, Frigyes császárhoz került. 1459 februárjában néhány magyar báró – akiket az ifjú Mátyás király országos méltóságaitól megfosztott – III. Frigyeset választotta meg királynak, aki tavasszal Nyu-

gat-Magyarországra tört, ám Mátyás hadai megállították. (A Szent Koronát hosszas tárgyalások után Mátyás végül 1463-ban kapta vissza 80 ezer aranyért, emellett szerződésben kötelezte magát, hogy amennyiben örökös nélkül halna meg, a magyar trónt III. Frigyes vagy utódai öröklék.) Mátyásnak a cseh trónért folytatott harcai során Frigyes császár mindig a magyar király ellenfeleit támogatta, szövetségre is lépett a Jagellókkal, IV. Kázmér lengyel királlyal, illetve fiával, Ulászló cseh királlyal. Amikor országunk déli határait török támadások érték, Frigyes császár hadai gyakran dúlták meg a nyugati határszéleket; igaz ugyan, hogy Mátyás meg nem egyszer átengedte a törököket Horvátországon, ausztriai portyára. A két ország közötti feszültség végül háborúba torkollott, először 1477-ben.

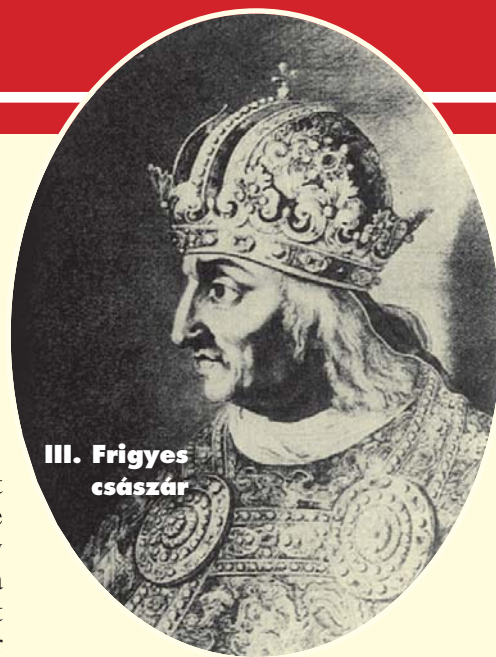
Annak az esztendőnek a nyarán Mátyás hadat üzent a császárnak, és 17 ezer fős serege (10 ezer gyalogos, 5 ezer könnyű- és 2 ezer nehézlovas) benyomult az osztrák tartományokba. Elfoglaltak néhány kisebb várost és számos falvat. Nagyobb összecsapás nem alakult ki, mert a magyar portyázók vároikba szorították az osztrák helyőrségeket. Marosi Endre és Nagy László a „Magyarország hadtörténete” című kézikönyv első kötetének negyedik fejezetében így summázták ezt a hadjáratot: „...bebizonyosodott, hogy Ausztria nem képes jelentős erejű hadat kiállítani, s míg korábban Frigyes fenyegette Mátyás trónját, a kezdeményezés most a magyar király kezébe került.”

1482-ben robbant ki az újabb osztrák–magyar háború. A köztes években egyrészt Mátyás seregét a törökök elle-

**Korányi Ottó:
Mátyás Bécs előtt**

ni harcok kötötték le, másrészt diplomáciai csatározások folytak: a magyar király arra törekedett, hogy elszigetelje Frigyes császárt, a császár pedig arra, hogy szövetségeseket nyerjen Hunyadi Mátyás ellen, miközben hadai többször is beütöttek Magyarországra. S miközben mindkét hatalom készült az újabb összecsapásra, és miközben tovább folytak a határvillongások, a két uralkodó többször is tárgyalt a béke érdekében. 1481 májusában azután egy évre fegyverszünetet is kötöttek. Ám a háború még e fegyverszünet lejárta előtt kirobbant, mert Mátyás mintegy 10 ezer fős serege 1482 májusának első napjaiban behatolt Alsó-Ausztriába. „A király most Ausztria vagy legalább nagy részének a meghódítására törekedett. Tervét az ellenséget lekötő portyázások és várostromok kombinációjával akarta megvalósítani. Arra törekedett, hogy megakadályozza az osztrákok összpontosítási kísérleteit, és elkerülje a veszteséges nagy, nyílt összecsapásokat” (Marosi–Nagy). A harcok változó intenzitással folytak jelentősebb összecsapás nélkül, mígnem 1483-ban a magyarok elfoglalták a Bécs-től északra fekvő fontos kolostorerődöt, Klosterneuburgot, s ez arra kényszerítette III. Frigyes császárt, hogy a fővárost elhagyva előbb Bécsújhelyre költözzön, majd a következő évben a még biztonságosabb felső-ausztriai Linzbe helyezze át székhelyét. 1484 márciusában ugyanis a magyarok 20–25 000 lovasal és gyalogossal, három oszlopban törtek be Ausztriába. Akkor zajlott le az osztrák háborúk legnagyobb nyílt összecsapása. A császár legjobb hadvezére, Hans von Wulfersdorfer 8-10 ezer fős hadával (Ausztria legnagyobb mozgó hadseregével) megpróbálta megsemmisíteni az övénél valamivel nagyobb létszámú, Korneuburgot ostromló, Dávidházy István és a cseh Dabis Cernahora vezette magyar seregrészt, ám az osztrákok a város közelében lévő Leitersdorfnál súlyos vereséget szenvedtek. A csata eldöntötte a háború sorsát, Fri-

**III. Frigyes
császár**

gyes császár ezután meg sem kísérelhette ostromlott várai és városai felmentését. Ezzel együtt, az ostromlott osztrák várak és városok helyőrségei, lakói hősiesen védekeztek, Korneuburg városa például csak jó fél évvel az említett csata után kapitulált. (Az ostrom során esett el ágyúgolyótól találva Dávidházy István.) Az év végére ugyanakkor már csak Bécs és Bécsújhely tartotta magát, Alsó-Ausztria keleti fele, Stájerország, valamint Karintia egy része meghódolt Mátyás előtt.

A jól megerősített, több mint 50 ezer lakosú, erős helyőrséggel bíró Bécset, amelynek védelmét Wulfersdorfer irányította, 1484 végén zárták körül a magyar hadak, és jól felkészültek bevételére. Az ostromot egy idő után maga Mátyás irányította, jól tudva, hogy legerősebb fegyvere a város kiéheztetése. Elgondolása be is vált. A körülrárt városban éhínség tört ki, s a polgárok összeesküvést szerveztek a város felmentésére képtelen császár ellen, ki akarták nyitni a kapukat. Történt mindez áprilisban. Június elsején azután Bécs védői letették a fegyvert.

Amint azt Juhász László történész írta „Mátyás király Bécsben” című könyvében: Mátyás – aki élete hátra lévő éveiben javarészt a városban tartott udvart – gondoskodott a bécsi polgárok inségének megszüntetéséről, kijavíttatta a megrongált városfalakat, a város privilégiumait megerősítő oklevelében pedig intett mindenkit, hogy Bécs városát jogaiban ne szorongassa. Mindemelllett támogatta a tudományokat s a művészeteket, ezért uralmát a bécsiek lázongás nélkül fogadták. Az 1487 augusztusában meghódolt Bécsújhely polgárai pedig elkészítették, és csaknem háromszáz éven át őrizték Hunyadi Mátyás életnagyságú lovas szobrát városukban.

**Hunyadi
Mátyás –
festmény,
16. század**

Schwechati visszavágó

HADSEREGSZERVEZÉS A SZABADSÁGHARC IDEJÉN (3.)

Apákozdi diadal után a magyar hadvezetés figyelmé Jellasics mellékoszlopa, a szlavóniai határőrezredekéből, illetve népfelkelőkből összeállított hadosztály felé fordult, amely Karl Roth vezérőrnagy irányításával Baranya és Tolna megyén keresztül igyekezett észak felé, hogy Székesfehérvámmal csatlakozzon a bán csapataihoz.

A Bécs felé visszavonuló Jellasicshoz hasonlóan, Roth sem volt irigylésre méltó helyzetben, hiszen lovasság híján nem tudott megfelelő hírszerző, felderítő tevékenységet folytatni; a bán pákozdi vereségéről is csak Fejér megyébe érve értesült. A vezérőrnagynak emellett folyamatosan számolnia kellett a serege feltartóztatására létrehozott különítmény zaklatásaival is; a Görgey Artúr honvéd őrnagy vezette egységek ráadásul Pá-

Alfred Windischgratz tábornagy

kozdi után erősítést kaptak. Móga János altábornagy Perczel Mórt küldte, akit egyúttal a Roth ellen folytatott hadmozdulatok irányításával is megbízott, elvetve ezzel a két tehetséges katonája közti gyűlölködés magvát.

A kialakuló viszálykodás ellenére Perczel és Görgey együttműködése sikert hozott, hiszen október 7-én Ozoránál (karöltve a Tolna megyei nemzetőrség és népfelkelés erőivel) bekerítették, majd fegyverletételre kényszerítették Roth csapatait; közel 9000 katona esett hadifogságba, emellett rengeteg hadianyag is a győztesek kezére került.

Mindazonáltal október folyamán nyilvánvalóvá vált: a fegyveres összeütközés elkerülhetetlen. De vajon totális háborúba torkollik-e a szembenállás, vagy kisebb összecsapások után a felek visz-

szatérnek a tárgyalóasztalhoz? Batthyány Lajos miniszterelnök pesszimista volt a kérdést illetően; úgy látta, hogy Ausztria és Magyarország konfliktusát már lehetetlen diplomáciai úton rendezni, ezért Bécsbe utazott, s október 2-án (egy hónapon belül immár másodszor) benyújtotta lemondását. Hat nappal később az országgyűlés a Kossuth Lajos által vezetett Országos Honvédelmi Bizottmányra ruházta a végrehajtó hatalmat.

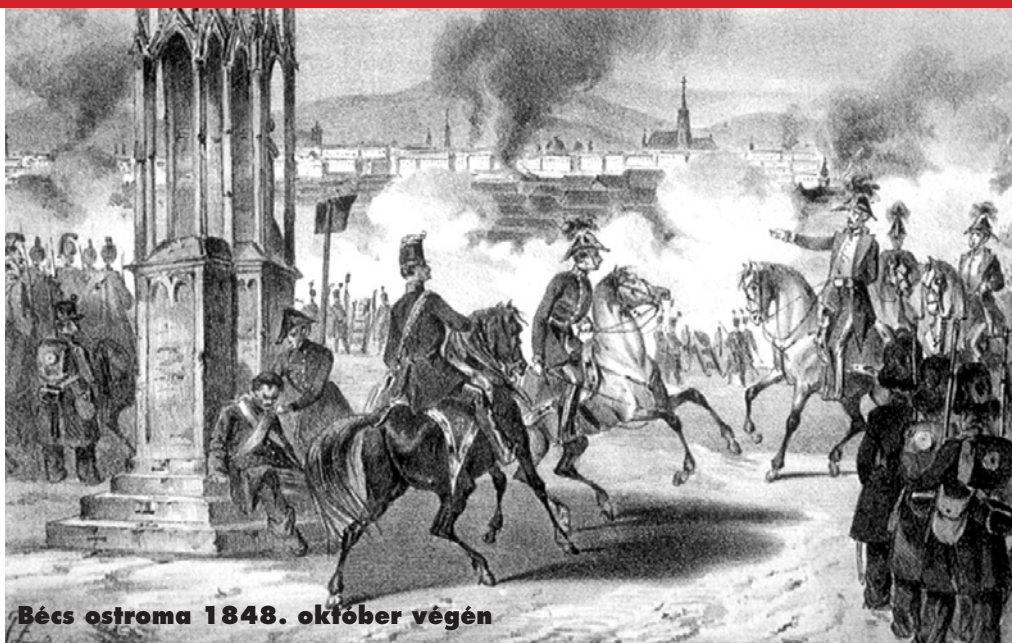
Batthyány borulátása egyébként korántsem bizonyult indokolatlannak, hiszen a birodalom vezetése ekkor már egyértelműen rebellis – akár fegyveres erővel is térdre kényszerítendő – tartományként tekintett hazánkra; ezt támasztotta alá az október 3-i császári manifesztum, melyben V. Ferdinánd (törvénytelenül) fel akarta oszlatni a magyar országgyűlést. A birodalmi haderő azonban ekkor még nem állt készen arra, hogy nagy támadást indítson, annál is inkább, mert október 6-án Bécsben forradalom robbant ki.

Késői döntés

A Jellasicsot követő magyar csapatok október 9-én érték el a határt, ám ott megálltak, s a Lajta folyó mentén szétbontakoztak. Móga altábornagy ugyanis közölte: csak az országgyűlés utasítása esetén hajlandó Ausztria földjére lépni. A képviselőház ekkor komoly dilemma elé került: bár az észszerűség a bán további üldözését diktálta, a honatyák úgy érezték, nem volna szerencsés a hadműveletet Ausztriában is folytatni.

Október végén Kossuth a magyar táborba ment, és meggyőzte a vonakodó Mógát, illetve vezérkari főnökét, Kollmann József ezredest, hogy csapataikkal lépjenek át a Lajtát, s Ausztriában is üldözzék az ellenséget. A magyar sereg végül október 28-án indult meg, de ekkor már késő volt. Az Itálián kívüli császári és királyi csapatok teljhatalmú parancsnokává kinevezett Alfred Windischgratz tábornagy vezetésével ugyanis közel nyolcvanezer fegyveres gyűlt össze Bécs alatt, a szervezés alatt álló magyar katonaság pedig semmilyen tekintetben nem állt készen arra, hogy megütközzön ezzel a hatalmas haderővel.

Windischgratz még azt is megengedhette magának, hogy megossa seregét; amíg csapatai egyik részével folytatta

Bécs ostroma 1848. október végén

Bécs ostromát, addig Jellasics tüzérséggel és lovassággal megerősített erőit az osztrák főváros felmentésére igyekvő magyarok ellen küldhette. A felek végül október 30-án Schwechatnál találkoztak, ahol a horvát bán visszavágott a pákozdi kudarcért; bár a jobb szárnyon Guyon Richárd nemzetőr őrnagy szép sikereket ért el, a magyar közép megingott a császári tüzérség tevékenykedése nyomán, a bal szárny pedig elkésett a csatából. Az utóbbi azonban ezúttal kifejezetten jól jött, hiszen a Répásy Mihály ezredest irányítása alatt álló, túlnyomórészt lovasság és tüzérség alkotta csapatok voltak azok, melyek fedezték a centrum visszavonulását.

Az októberi események rávilágítottak arra, hogy a hónap végére szinte 100 százalékosan feltöltött 16 új honvéd-

zászlóaljat továbbiaknak kell követniük, ráadásul ennek a felduzzasztott seregnek már nem lesz elegendő a birodalmi haderőtől megörökölt lovasság és tüzérség, tehát ezek a költséges fegyvernemek is fejlesztésre szorulnak.

Mit lépnek a fiatalok?

Kérdéses volt az is, hogy a már említett császári manifesztumra miként reagálnak a császári-királyi haderő azon tisztjei, akik addig a magyar országgyűlést szolgálták. Ezeknek a katonáknak most dönteniük kellett: az uralkodóra vagy a magyar országgyűlésre tett esküjük az erősebb? A forradom célkitűzéseivel azonosulni képtelen, jellemzően az idősebb generációhoz tartozó tisztjek (akik katonai karrierjüket a császári kegynek köszönhették) az ősz folyamán el is hagyták a magyar haderőt; távoli helyőrségekbe kérték áthelyezésüket, vagy egyszerűen nyugállományba vonultak. Távozásuk nem okozott pótolhatatlan veszteséget, de vajon mit lépnek azok a fiatal őrnagyok, alezredek, ezredek, akiknek közvetlen befolyásuk van az alakulatokra, így lényegesen nagyobb a szerepük a szerveződő honvédseregben.

(Folytatjuk)

(A cikk elkészítéséhez dr. Kedves Gyula, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum történész munkatársa, a múzeum igazgatóhelyettese nyújtott segítséget. Köszönet érte.)

Az illusztrációk Hermann Róbert: *A szabadságharc hadtörténete* című könyvéből valók.)

Öfelsége hadihajója (Seiner Majestät Schiff - SMS), a SZENT ISTVÁN az Osztrák-Magyar Monarchia haditengerészetének legmodernebb egységeit magában foglaló Viribus Unitis osztályt képviselte. A mai napig a legnagyobb magyar építésű hajó Fiumében készült 1912-1915 között, de soha nem válhatta be a hozzá fűzött reményeket, hiszen már az első éles bevetésén utolérte végzete.

Az utolsó út

A Viribus Unitis osztály négy csatahajóból állt; elsőként a Ferenc József császár jelmondata után VIRIBUS UNITIS-re (egyesült erővel) keresztelt egységet bocsátották vízre

1911 júniusában, majd következett a TEGETTHOFF (1912. március), a PRINZ EUGEN (1912. november), s végül a SZENT ISTVÁN. Az utóbbi azonban (három testvérhajójával ellen-

tétben) nem Triesztben, hanem a Fiume melletti Ganz–Danubius gyárban épült. Ennek az volt az oka, hogy a magyar országgyűlés csak azzal a feltétellel ajánlotta meg a Siegfried Popper hajóépítő főmérnök által tervezett négy csatahajó építéséhez szükséges pénzt, ha az egyiket magyar vállalat építheti. A 151 méter hosszú, 27,3 méter széles, 21 595 tonna vízkiszorítású SZENT ISTVÁN így a mai napig a legnagyobb magyar gyártású hadihajónak számít, de polgári célokra sem készült méretesebb vízi egység hazai üzemben.

A Ganz–Danubius 1911-ben kapott megrendelést a haditengerészettől egy modern csatahajó építésére, melyet kezdetben VII-es számmal jelöltek. Végleges nevét a SZENT ISTVÁN közvetlenül az 1914. január 17-i vízre bocsátása előtt kapta; a tengeri próbatukra 1915. november 17-én állt készen, közel három esztendővel a munka 1912. januári kezdetét követően. A hajó meghajtásáról két AEG-turbina gondoskodott,

A SZENT ISTVÁN csatahajó vízre bocsátása

A hármás ágyútornyok adták a hajó egyik különlegességét

melyeket tizenkét Babcock–Wilcox kazán táplált gőzzel. Maximális sebessége elérte a 21 csomót, legénysége 1087 főből állt, felépítése 60,6 millió koronába került.

A SZENT ISTVÁN egyik különlegességét a háromlöveges forgótornyok jelentették, hiszen akkoriban mindössze 10 hadihajónál alkalmazták ezt az elrendezést. Fő fey-

verzetét egyébként tizenkét – a pilseni Skoda Művek által gyártott – 305 milliméter űrméretű löveg alkotta; ezek tűzgyorsasága két lövés volt percenként, s egyetlen sortűzzel 5400 kilogramm gránátot zúdíthattak célpontjukra. Mindazonáltal a tucatnyi 305 milliméteres löveg (óriási mérete és tömege miatt) nagyobb és erősebben páncélozott hajóttestet kívánt volna.

Hadrendbe állítása után a SZENT ISTVÁN jórészt Pola (Pula) kikötőjében horgonyzott, melyet csak a lögyakorlatok idejére hagyott el. A féltve őrzött drága hadihajót aztán rögtön az első bevetésén hullámsírba küldte egy olasz torpedóvető rohamcsónak.

Dávid és Góliát harca

A vég kezdete 1918. március elsejéhez köthető, amikor az Adria-tengeren télen-ségre kárhozott flotta élére új parancsnok került; Ferenc József a sorhajókapitányból ellentengernaggyá előléptetett Horthy Miklósról bízta a posztot, aki első és legfontosabb céljának az otrantói tengeri zár feltörését tekintette. Az Adria kapuját, az olasz csizma sarka és az albán partok között található Otrantói-szorost, 1918 első felében zárta el az antant. Horthy az akció előkészületeibe nem kizárólag egy nagy győzelem reményében vágott bele; a Korfu-hadművelettel akarta helyreállítani az osztrák–magyar hadiflotta legénységének harci morálját is.

A tervek szerint a Monarchia haditengerészetének kisebb egységei 1918. június 11-én hajnalban lőni kezdik a szoros bejáratát elzáró őrhajókat, majd a támadás hírére riasztott antant-köteléket maguk után csalják az Adriára, egyenesen a császári–királyi csatahajók nagy

kaliberű ágyúi elé. Az előzetes elképzeléseknek megfelelően, a négy Viribus Unitis osztályú csatahajó két csoportban hagyta el Pola kikötőjét; 1918. június 8-án este a VIRIBUS UNITIS, a PRINZ EUGEN és kíséretük futott ki, 24 óra múltán pedig a SZENT ISTVÁN, illetve a TEGETHOFF indult útnak, egy romboló, továbbá hat torpedószázad védelmében.

Ugyanezen a napon a MAS–15 és a MAS–21 jelű olasz torpedóvető rohamcsónakok aknák után kutattak a Monarchia kikötői előtt, majd leszállásba helyezkedtek (kifürkészendő a hajóforgalmat), de mivel semmi különös nem észleltek, június 10-én hajnali két órakor hazafelé vették az irányt. Harminc perccel később a csoport parancsnoka, Luigi Rizzo korvettkapitány jobbról füstöt látott. Hajóját, a MAS–15-öst a jelzett irányba fordította, s hamarosan két császári–királyi csatahajó előtt találta magát. Rizzo ebben a helyzetben nem hezitált; az élen haladóra (300–400 méterről) kilötte mindkét torpedóját. Kisvártatva két robbanás hallatszott. A SZENT ISTVÁN egyik kísérőhajója, a 76T jelű

torpedószázad ekkor vette észre a MAS–15-öst. Utánaeredt, de az olasz rohamcsónaknak sikerült leráznia üldözőjét.

A 14 csomós sebességgel haladó SZENT ISTVÁN-t 3 óra 37 perckor érte a támadás, Premuda szigetétől nyolc mérföldre. A MAS–15-ös torpedói a jobb oldalon találták el, a két kazántelep között; ezek közül először a hátsót ön-

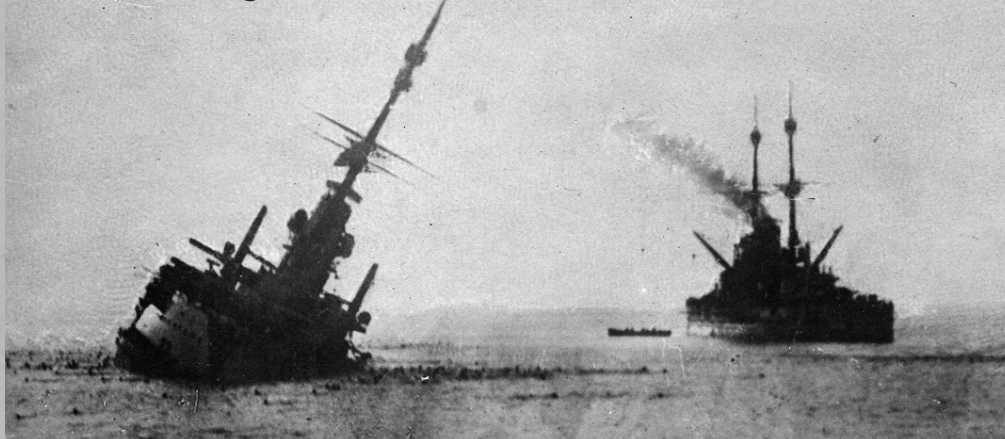
tötte el a tengervíz, majd kisvártatva az első is. A hajó ennek következtében szinte azonnal tíz fokban megdőlt.

Végjáték

Úgynevezett ellenárasztással, illetve a lövegtornyok balra fordításával a dőlés mértékét hét fokra mérsékeltek. A gőzhiány miatt ugyanakkor leálltak a szivattyúk, így a hajót ismét a felborulás veszélye fenyegette. A pusztulás elkerülhetetlenné vált. Hiába sikerült a bal oldali két kazánteret vízteleníteni, és ott a gőztermelést újraindítani, a SZENT ISTVÁN 6 óra 5 perckor felborult, hét perc múlva pedig elsüllyedt.

A tragédia 89 ember éltét követelte, de az erkölcsi veszteség mellett sem mehetünk el szó nélkül, hiszen a SZENT ISTVÁN volt az első modern csatahajó (úgynevezett dreadnought), melyet torpedókkal küldtek a tenger fenekére. Az események hírére egyébként Horthy véget vetett a Korfu-hadműveletnek; a nagyobb egységek visszatértek Pola kikötőjébe, amit már nem is hagytak el a háború végéig.

Már közel a vég...

AZ USZODÁTÓL A TENGERIG

Hetvenméteres vízmélység, a hadseregben eddig még nem alkalmazott Trimix-gázos merülés, roncsfeltárás. Többek között ezekkel az újdonságokkal találkoztak október elején a magyar katonabúvárok az Adrián.

Az elmúlt évtizedekben ugyan már több alkalommal is lemerültek magyar búvárok az Adriai-tengeren elsüllyedt SZENT ISTVÁN csatahajó roncsához, 2008 azonban kivételes évnek számít: kilencven esztendővel ezelőtt merült hullámsírba az Osztrák–Magyar Monarchia haditengerészetének büszkesége.

A jubileum alkalmából Zelenák József, a Magyar Búvár Szakszövetség oktatói kollégiumának elnöke, szeptember 28. és október 5. között újabb expedíciót szerve-

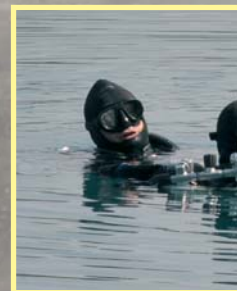
zett a roncsához, s a kutatásra meghívták a Magyar Honvédség búvárait is.

Noha az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Zászlóalj első és másodosztályú búvárai – Márfi Attila őrnagy, Varga Zsolt százados, Török László főtörzsőrmester és Gulyás Tamás törzsőrmester – szakmájuk kiváló művelői, ilyen feladatban először vettek részt, ezért a civil búvárok segítségével többet, nagyon komoly felkészítésen estek át. (A „négyes fogatból” hárman merültek, egyikük tartalék volt.) A nagy vízmélység és az általuk először használt gázkeverék újdonság volt számukra. A katonabúvárok ugyanis – alaprendeltetésükből fakadóan – rendszerint folyókban, tavakban merülnek, legtöbbször pár méterrel a felszín alatt, és sűrített levegőt lélegeznek be.

Felkészülésüket a mélyvízi merülésre Szentendrén, az MH Központi Kiképzőbázison kezdték meg augusztus 5-én, ahol is úszómedencében ismerkedtek meg azon „praktikákkal”, amelyek segítségével aztán majd a tengerbe is merülnek. A felkészülés következő szakaszában a Szentendrén elsajátított ismereteket a dorogi Palatinus-tó tízméteres mélységében kamatoztatták. A közép-vízmélységű jártasság szintjén elsajátított „lubickolást” követően jött az itthoni „hab a tortán” – a Hegyeshalom melletti Stetni-tó majd’ harmincméteres mélysége. Ez már minden értelemben félúton volt az adriai merüléshez.

Amikor meglátogattuk őket, éppen páros lemerüléshez készültek – harmincnégy fős hőségben, száraz

Mélymerülés

búvárruhában, melegen aláöltözve. – Ez van – mondja Antal László alezredes, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság kiemelt főtisztje, az expedíció katonai részlegének „atyja” – idefent tényleg hőség van, a felszínen huszonnyolc, huszonöt méter mélyen azonban már csak nyolcfokos a víz. Szóval elkél a melegítő alsó-felső.

A búvárokra leselkedő legnagyobb veszély mélyvízi merüléskor a keszon- vagy másképpen dekompresziós betegség. Nagy nyomáson ugyanis megnő a belélegzett gázok oldékonysága a vérplazmában és a szövetekben, így azok nagy mennyiségű nitrogéngázt, oxigéngázt és szén-dioxidot tartalmaznak. Ha a bűvár hirtelen merül fel a felszínre, a gázok oldékonysága lecsökken, buborék formájában kiválnak, közülük is elsősorban a nitrogéngáz. A gázbuborékok a kapillárisokba kerülve oxigénhiányt okoznak az agyban, a tüdőben, az ízületekben, a bőrben. Tünetként szédülés, eszméletvesztés jelentkezik, súlyos esetben halált is okozhat.

Éppen ezért alkalmazzák nagy mélységben az úgynevezett Trimix-gázos keveréket, mely például egy hetvenméteres merülés során 17% oxigént, 50% héliumot és 33% nitrogént tartalmaz, a dekompresziós megállókkal együtt lehetővé téve a veszélytelenebb merülést a bűvár számára. Éppen ezért a négy katona bűvárnak a mélyvízi merülés egyéb ismereteit – kapcsolat-tartás, egyezményes jelek,

merülő-bója használata stb. –, valamint az új gázkeverék, a palack és a légzőkészülék használatát is el kellett sajátítaniuk.

A Hegyeshalom melletti egyhetes harmincméteres merüléseket követően a csapat már az Adrián folytatta a felkészülést az „éles” feladatokra. Szeptember végén Korcsula szigete mellett folytatták a merüléseket, ahol hetven méter mély a víz, hajóroncsok is találhatóak, kiváló helyszínt és lehetőséget adva a SZENT ISTVÁN csatahajó megközelítésének gyakorlására.

Horvát tengerészek, osztrák katonák, magyar katona búvárok állnak a horvát parti őrség FAUST VRANČIĆ nevű hadihajójának fedélzetén, s úgy látom, nem csupán a szemekbe sütő nap miatt hunyorognak. Alattunk ötvennégy méter mélységben egy csatahajó nyugszik, és négy magyar búvár – Varga Zsolt százados, Török László főtörzsőrmeister, Gulyás Tamás törzsőrmeister az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Zászlóaljtól, valamint Domján András zászlós, a rendőrség tűzszerész búvára – most érkezett vissza a mélységből, ahol a csatahajó két propeller-tengelye között az előző nap elhelyezett márvány emléktáblára erősítettek egy bronzkoszorút. A rangidős búvár jelentése után – a tengerész-hagyományoknak megfelelően – koszorú és virágok garmadája repül a vízbe: a ma tengerészei, búvárai tisztelegnek az elhunytak előtt.

Körbenézve a fedélzetén, egyenruhák kavalkádját látom. Szekeres Imre honvédelmi

miniszter mellett ott áll Josip Lucić altábornagy, a horvát hadsereg vezérkari főnöke, Gordán Čačić államtitkár társaságában. Havril András vezérezredes, a HM Honvéd Vezérkar főnöke, közelében Tömböl László mérnök altábornagy – az MH Összhaderőnemi Parancsnokságának parancsnoka – és Otmar Commenda altábornagy, osztrák vezérkarifőnök-helyettes nézi a hajó után úszó „virágmezőt”. Kavarognak az egyenruhák és kavarognak a gondolatok.

Hadihajón állunk, katonák társaságában, jóllehet az esemény „civil kurázi” eredménye, hiszen Zelenák József, a Magyar Búvár Szakszövetség oktatói kollégiumának elnöke szervezte a jubileumi expedíciót, és hívta a katonákat a közös merülésre. Ötlete azonnal megértésre talált a Honvédelmi Minisztériumban csakúgy, mint a társországok katonai vezetőinek körében; az eredmény pedig a horvát hadsereg és parti őrség példás szervezésében, október másodikán végrehajtott kegyeleti merülés.

Percnyi pontossággal értünk a Premuda szigetétől mintegy húsz tengeri mérföldre horgonyzó, „búvár-platformként” működő hajóhoz, ahonnan motorcsónakon érkezett Varga Zsolt százados, hogy a FAUST VRANČIĆ fedélzetén átvegye a honvédelmi minisztertől a nemzetiszín szalaggal övezett bronzkoszorút. Amíg a búvárok a mélyben tartózkodnak, a hajón számtalan ismerettel gazdagodnak a résztvevők. Dr. Holló József nyugállományú altábornagy – a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum főigazgatója – szavaiból kikerekedik az Osztrák–Magyar Monarchia haditengerészetének története, dr. Balogh Tamás pedig virtuális séta keretében ismertet meg bennünket a SZENT ISTVÁN-nal. Őt Hajdu Gábor mérnök ezredes, az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Zászlóalj parancsnoka követi, aki feleleveníti a katona búvárok mélyvízi merülésre történő felkészítésének több hónapos stációit. A történelmi és „történeti” visszatekintések után Zelenák Józseftől „operatív” informá-

Hullámsírban

A lobogó félárbocon, a fedélzetén néma csend; megszólal a hajókürt. Három nemzet katonái a kilencven esztendeje elsüllyesztett SZENT ISTVÁN csatahajó tengerészeire emlékeznek.

ciódömpinget hallunk. A búvárok hét perc alatt értek le az ötvennégy méteres mélységbe. Öt percet tartózkodtak lent, és huszonhárom perc alatt értek a felszínre. Ha nem az első alkalommal használt Trimix-gázos keverékkel merültek volna, akkor az akció több mint egy órát vett volna igénybe. A felszerelésük (búváruhával, palackokkal, kiegészítőkkel együtt) mintegy hetven kilogrammot nyom. Harmincyolc méteres mélységig kristálytisza az Adria vize, alatta viszont az üledékfelkavarodás miatt alig öt-hét méter a látótávolság. Munkájukat jelentős mértékben megnehezíti az erős sodrás, de ez nem akadályozhatja meg a kutatás folytatását.

A magyar és horvát búvárok ugyanis már több éve merülnek a roncsra, s a feltárást a jövőben is folytatni kívánják. A mostani ötnapos expedíció során a kedvező időjárásnak köszönhetően minden nap le tudtak merülni, s fő feladatuknak a roncs állapotának felmérését tekintették. (Záróakkordként ki is vágtak egy darabot a hajótestből, hogy aztán Buda-

pesten fémtani vizsgálatokkal pontosan megállapíthassák a hajó állapotát.) A jövő pedig? Szeretnék feltámi az úgynevezett roncsmezőt, majd bejutva a hajóroncsba, szeretnének új relikviákat felszínre hozni.

Most azonban még mindenki a fedélzeten áll, s ki-ki gondolataiba merülve nézi az

egyre távolodó koszorút és a sok-sok rózsát. A lobogó még mindig félárbocon, zeng a hajókiért, s a sajtó több országból érkezett munkatársai sem tudják kivonni magukat a pillanat hatása alól. Riporterek kapcsolják ki a magnót, operatőrök teszik le a kamerát, s egy-egy rózsát a vízbe dobva némán hajtanak fejet.

A csend katonái

Sokszor a biztosító motorcsónakok, a merülő-platformok, a vízfelszínre gyöngyöző levegő-buborékok látványából nyilvánvaló: lent a mélyben bűvárok dolgoznak. De néha nincs semmi előjel, váratlanul jelennek meg a bűvárok, és igen kellemetlen perceket tudnak szerezni az ellenségnek.

A bűvárszakmát csaknem annyira misztikum veszi körül, mint az ejtőernyősökét, de ez csak azt jelenti, hogy az átlagember idegenkedik, borzong a normális közegtől eltérő miliőben zajló ténykedéstől, illetve csekély ismerettel rendelkezik róla. Pedig ez is csak egy szakma – mondják a katona bűvárok. Jómagam pedig a náluk tett körutazás után rájövök: lehet, hogy szakma, de nagyon különleges.

Mert kiderült, a merülés néha maga a cél, máskor pedig csak eszköz. A hadseregben háromféle bűvár létezik: az úgynevezett munkabűvárok, a harci bűvárok és a tűzserész bűvárok. (A munkabűvár meghatározást azonban nem a civil értelemben kell venni – például nem

hegesztenek víz alatt –, de feladatrendszertek tekintve ezzel a kifejezéssel lehet a legjobban jellemezni őket.)

A honvédségnél bűvárbeosztások az MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Zászlóaljnál (Szentés), az MH 1. Honvéd Tűzserész- és Hadihajós Zászlóaljnál (Budapest), az MH 5/24 Bornemissza Gergely Felderítő-zászlóaljnál (Debrecen), az MH 25/88 Könnyű Vegyes Zászlóaljnál (Szolnok), valamint az MH 34. Bercsenyi László Különleges Műveleti Zászlóaljnál (Szolnok) találhatók.

Hadseregbeli bűvár-körútunkat a „kályhánál”, vagyis Szentésen, a műszaki bűvárok fellegvárában kezdtük, ahol – bűvárképző központjuknak köszönhetően – minden katona bűvár megfordul. Jobban

mondva: itt kezd a szakmát. Kézenfekvő tehát a kérdés: hogyan lehet valaki bűvár a hadseregben?

– A késztetésen kívül – sorolja László János főtorzsórmester, a bűváriképző központ parancsnoka – először is szükség van egy nagyon komoly bűvár-orvosi vizsgálatra, amelyet a szentesi négyhetes, alapfokú bűvártanfolyam követ. Ennek során, az elméleti felkészítésen túl, min-

és vízmélység-méréssel, pontondobó hely felderítésével, jég alá merüléssel, robbantás előkészítésével és az árvíz elleni védekezés feladataival foglalkozik majd a jövőben.

A következő szakma a tűzszerészbűvár. Elnevezéséből is fakadóan ez már jóval összetettebb feladat: minden bűvárismeret elsajátításán túl, komoly tűzszerészi felkészültséget is igényel. Az elmúlt hó-

den merülési alapismeretet elsajátítanak, többek között például víz alatti akadálypályát is le kell küzdeniük. Ami a kiképzés komolyságát, nehézségét illeti: a legutóbbi tanfolyamon tizennégy egészségileg alkalmas jelöltből csupán öten tettek sikeres vizsgát. Ez az alap, s ettől kezdve szakosodnak a bűvárok. Aki Szentesen marad, műszaki bűvár lesz, és alaprendeltetése szerint elsősorban meder-, aljzat-, és pillérátvizsgálással, mederszélesség-

napok során szinte nap mint nap olvashattunk arról, hogy a budapesti Duna-szakaszon található hidak környékén újabb és újabb második világháborús bombákat találtak. Ilyenkor hívják a tűzszerészbűvárokat, akik hatástalanítják, kiemelik, majd elszállítják és megsemmisítik azokat. Éles bombát elég bajos lenne kiemelni a vízből, ezért nem kell túl nagy képzelőerő ahhoz, hogy belássuk: milyen nehéz és veszélyes feladat a víz alatt, sokszor „nul-

la” látási viszonyok között kiszerezni gyűjtőszerkezetüket. Munkájukat – a legkorszerűbb búvár- és hatástalanító felszerelések mellett – aknamentesítő hajók és tűzszerésznaszádok segítik. Az AM típusú hajók daruinak segítségével például a féltonnás robbanótesteket is könnyedén kiemelik a vízből, a naszádok pedig – alacsony merülésüknek köszönhetően – a nehezen megközelíthető, kis mélységű vizekbe is elszállítják őket.

A katonabúvár-szakma harmadik nagy területe a harci búvári alkalmazás. Míg az eddig említett két területen a búvárfelszerelés magának az alaptevékenységnek a végzéséhez kellett, addig a harci búvároknál a merülés csak egy eszköz távolabbi céljaik eléréséhez. A műveleti területre történő kijutásnak (kijuttatásnak) ugyanis számtalan módja van. A felderítő, gyorsreagálású vagy különleges erők többek között elérhetik működési körzetüket gyalogos átszivárgással, gép- és harcjárműveken, helikopterből történő deszantolással, ejtőernyős kirakással, vagy a víz alatt megközelítve azt.

A feladat az ő esetükben kicsit össze is mosódik a műszaki búvárokéval, mert a felderítő, a gyorsreagálású és a „különlegesek” egyaránt kaphatnak olyan feladatot is, hogy a beérkező (átkelésre készülő) erők számára derítsék fel az adott folyószakaszt, a műszaki akadályokat, s ha kell, rombolják is azokat. Ugyanakkor sok esetben önálló életre kelnek: egy leszállás, rajtaütés vagy éppen különleges felderítés végrehajtására az ellenség elől rejtve, a víz alól érkeznek. Nos, ilyenkor a búvárkodás csak egy eszköz a sok közül a célterületre történő kijutás tárházából. Ennek megfelelően mindhárom szakterület eltérő (búvár) harceljárásokat alkalmaz.

A felderítő- és gyorsreagálású erők például csoport- (szakasz-) kötelékben merülnek a mélybe, hogy aztán a vízi akadály leküzdése után, mint ütőképes harcerő folytassák feladatukat immár a „szárazon”. Ehhez el kell sajátítaniuk a víz alatti tájékozódást, szoros, zárt kötelékben kell mozogniuk a felszín alatt. De sok más eset is előfordulhat. Lehet, hogy rohamcsónakkal szállítják őket egy darabon, majd víz alatt folytatják útjukat; néha helikopter fedélzetén közelítik meg az ellenséget, és kellő távolságban, mintegy öt méterrel a víz felett lebegő helikopterből ugranak a vízbe búvárfelszerelésben, máskor pedig ugyanilyen alkalmazás során a rohamcsónakkal együtt ugranak ki a helikopterből, pár kilométert megtesznek a

csónakkal, majd „egyszerű búvárként” a víz alatt folytatják útjukat.

A felderítő- és gyorsreagálású erők-höz hasonló harceljárásokat alkalmaznak

a különleges erők is – némi pluszsal. Mert náluk előfordulhat az is, hogy helikopterből vagy repülőgépből ugranak ki ejtőernyővel, búvárfelszerelésben, s a vízre érés után, a felszín alatt, már búvárként folytatják útjukat. (A külföldi különleges erőknél előfordulhat olyan eset is, amikor tengeralattjáróval szállítják őket a művelési területre, arról átszállnak „mini tengeralattjáróra”, végül pedig, partközélebről már „mezei” búvárként közelítik meg a célobjektumot.) És még egy különlegesség: a harci úszás. Bár ez nem a szó szoros értelmében vett „búvárkodás” – de akár az is lehet. Előfordulhat ugyanis olyan eset, amikor a különleges erőknek több kilométeres úszással kell leküzdeniük a vízi akadályokat. Ezt megtehetik könnyített menetfelszerelésben,

esetleg neoprén ruhában, csupán a felszínen úszva, segíthetnek magukon búvárszemüveggel, esetenként uszony használatával is. A fő cél azonban az, hogy a különleges erők katonája képes legyen akár három-négy kilométert is úszni könnyített menetfelszerelésben, fegyverrel, lőszerrel, robbanóanyaggal, még akkor is, ha ezekből nem készíthet „pakot”, vagyis nem tolhatja maga előtt (például szemeteszákba csomagolva vízhatlanná tett) hátizsákban. A Bercsényi-zászlóalj katonái egyébként ezt már kipróbálták és gyakorolták a Balatonon.

Végül visszatérve a felkészítéshez, a búvárrá válás folyamatához: többféle kiképzési ágat és

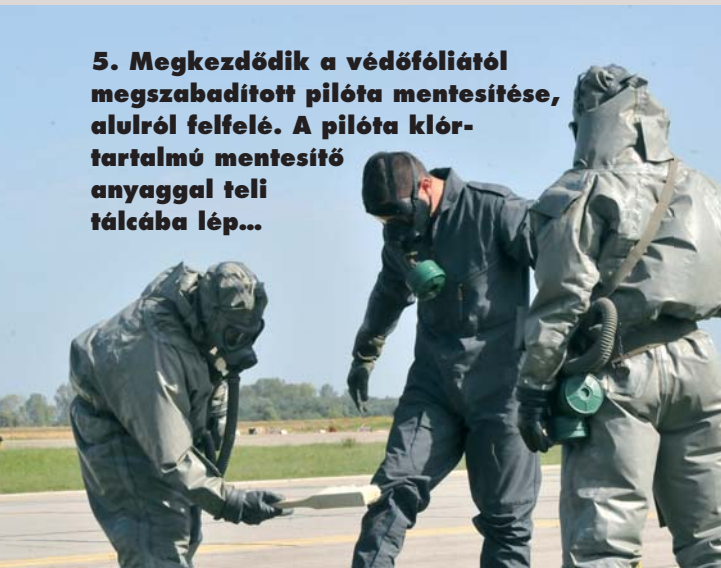
osztályos fokozatot különböztethetünk meg. Szentesen, a búváriképző központban alapfokú búvár, búvár tűzszerész, merülés-vezetői, mentőbúvár, Nitrox- (különböző gázkeverékek alkalmazása), valamint kompresszor-kezelői tanfolyamokat szerveznek. Ami pedig az „osztályokat” illeti: az alaptanfolyamot elvégzettek III. osztályú minősítést kapnak, a II. osztályúak már jártasak a különböző merülési módokban, elsajátították a rohamesónak és a kompresszor kezelését is, az I. osztályú búvár pedig ezeken felül merülés-vezetői és mentőbúvár képesítéssel is rendelkezik.

1. Miután az Albatroszt kívülről már mentesítették, a pilótát beöltöztetik az úgynevezett „ponchóba”. Ez voltaképpen egy áttetsző műanyag védőfólia, amivel meggátolják, hogy az esetleges szennyeződés továbbterjedjen.

2. Irány a mentesítőhely! Kedvező időjárási körülmények között a pilóta valamennyire saját maga is tud tájékozódni a lepel alatt, ám a „poncho” olykor annyira bepárásodik, hogy a pilótát szabályszerűen el kell vezetni az első állomásáig.

5. Megkezdődik a védőfóliától megszabadított pilóta mentesítése, alulról felfelé. A pilóta klór-tartalmú mentesítő anyaggal teli tálcába lép...

6. Mi van a palackban? A szennyezés jellegétől függően változó összetételű keverék, amely minden tekintetben megfelel a környezetvédelmi előírásoknak.

7. Noha a ruházatot már mentesítették, mégis le kell venni.

Férfisztr

Tizennyolc éven aluli olvasóink is nyugodtan olvassanak tovább, semmi olyasmit nem látnak majd, amire esetleg a cím alapján gondolnának. Viszont – sajnos – valóban akad olyan szituáció még a honvédség berkein belül is, amikor a katonának vetkőzniük kell, ráadásul lassan és előírt sorrendben megszabadulva a különböző ruhadaraboktól. Például akkor, ha egy pilóta gépevel vegyi anyaggal szennyezett terület felett repült el. Ilyenkor a leszállás után mind a szennyezett gépet, mind a pilótát mentesíteni kell...

3. A vegyivédelmi ruhába öltözött szakemberek nekilátnak a pilóta kicsomagolásának...

4. Ez persze lassú és precíz folyamat.

9. A feltételezett jó munka után jöhet a műszeres ellenőrzés: vajon a pilóta tényleg megszabadult minden szennyező anyagtól?

A szeptemberben, Pápán megrendezett Toxic Trip 2008 nevű NATO-szintű légi erő vegyivédelmi (vegyi-biológiai-radiológiai és nukleáris) hadgyakorlaton tizenöt nemzet vett részt, összesen kétszáz-harminckét fővel.

8. Ha a hajózáruha alsó része is lekerült, a pilóta átfordul a pad másik oldalára, hogy a lába „tisztá” területtel érintkezzen.

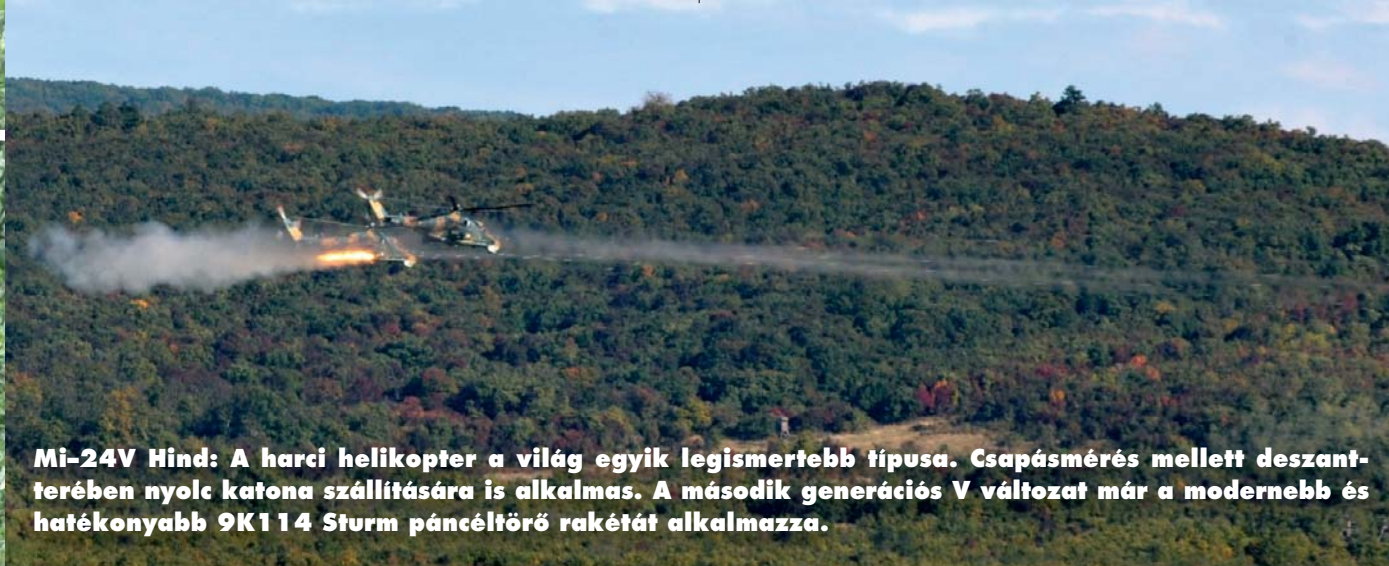
10. Ezt egészségügyi fürdésnek hívja a szaknyelv, a zuhanyból közönséges meleg víz folyik.

Háromasugrás

BEVETÉSI IRÁNY 2008

Több mint egy hónap táborig körülmények között, eleinte harmincöt Celsius-fokos kánikulában, a végén pedig néha nulla fok közeli hajnali hőmérsékletben, és gyakorlás, gyakorlás. Az év legnagyobb gyakorlatán mindezekből bőven kijutott a „Bocskai-lövészeknek”.

Mi-24V Hind: A harci helikopter a világ egyik legismertebb típusa. Csapásmérés mellett deszantterében nyolc katona szállítására is alkalmas. A második generációs V változat már a modernebb és hatékonyabb 9K114 Sturm páncéltörő rakétát alkalmazza.

T-72M1: A Magyar Honvédség legerősebb fegyverzetű harceszköze. A 125 mm-es löveggel felszerelt harckocsi képes az ellenséges páncélozott járművek megsemmisítésére, valamint a gyalogság támogatására repesz-romboló lövedékeivel.

A Bevetési Irány 2008 gyakorlat ugyanis az MH 5. Bocskai István Lövészdandár számára voltaképpen hárommenetes volt. Az immár negyedik alkalommal megtartott Bevetési Irány fő célja az alkalmazási készenletet elérni, NATO-ba felajánlott erők felkészültségének tesztelése volt, az országot ért támadás elhárítása során. Felmérték az MH Összhaderőnemi Parancsnokság vezetési képességét, valamint a gyakorlaton részt vevő szárazföldi csapatok és a légierő együttműködési képességét is.

Az élet azonban nem ilyen egyszerű napjainkban: az ország védelmét szolgáló folyamatos felkészülés mellett a Magyar Honvédség alakulatai három földrészen tizenhárom országában békefenntartó feladatokat is ellátnak, így a kiképzések, felkészítések sokszor párhuzamosan zajlanak. Nem volt ez másképpen most a Bocskai-dandár esetében sem. Miután a Magyar Honvédség idén szeptemberben átvette a koszovói

Pecben állomásozó KFOR-manőverzászlóalj vezetését (és főerőinek biztosítását), s ennek második váltását a debreceni katonák adják majd, májusban megkezdett felkészülésük után, szeptember 11-12-én zárógyakorlaton adtak számot felkészültségükről.

A külföldi misszióra történő felkészülés során különösen nagy figyelmet fordítottak a nem háborús műveletek előkészítésére, vezetésére, a parancsnokok és a törzsek többnemzeti kötelékben megvalósuló ténykedésére, a HUMINT-(emberi kapcsolatok felhasználásával folytatott információszerzés – harctéri hírszerzés), valamint a CIMIC-eljárások (civil-katonai együttműködés) alkalmazására, nem háborús feladatok során. A kiképzés fontos részét képezte továbbá a NATO-erő alkalmazási eljárás, a NATO Reagáló Erőben való részvétel, valamint a NATO műveleti tervezési útmutató eljárásainak elsajátítása, begyakorlása.

M1954 D-20: 152 mm-es vontatott löveg, a honvédség egyik legfontosabb tűztámogató rendszere. A kézi töltésű és irányítású ágyútarackot számos konfliktusban használták és használják a mai napig. A zord körülményeket kitűnően elviselő szerkezete a karbantartását is megkönnyíti.

nyílt napon a meghívott vendégek teljes képet kaphattak egy – az MH 5/62 lövészászlóaljra (Hódmezővásárhely) alapozott – zászlóalj-harcsoport ténykedéséről az ország védelmével kapcsolatos feladatok során.

Az alapelgondolás szerint a biztosítási övben települt zászlóaljnak – halogató harc során – meg kellett állítania a támadó ellenséget, biztosítania kellett a NATO Reagáló Erő beérkezését, majd azzal együttműködve, vissza kellett állítania az eredeti helyzetet.

No, de mit is takar ez a hivatalos (katonás) megfogalmazás? Egy lövészászlóaljat, amelyet jóval nagyobb erejű ellenség támad, ezért – modulrendszer szerint – tevékenységét egy sor erővel támogat-

A sikeres KFOR-zárógyakorlat után következett számukra a voltaképpeni Bevetési Irány, amelyet a „Bocskai Fokos 2008” nevű, dandárszintű, számítógéppel támogatott parancsnoki és törzsvezetési gyakorlat vezetett be. A Bevetési Irányhoz már szervesen kapcsolódó gyakorlatnak a fő célja a dandártörzs összekovácsolása, begyakorlása volt az ország védelmével kapcsolatos feladatok tervezése, szervezése és irányítása során. Ekkor már minden figyelmüket a fő feladatra, a zászlóalj-harcsoport gyakorlatára történő felkészülésre fordíthatták. Így az október nyolcadikai szakmai napon, valamint a kilencedikei

**JAS-39EBS HU
Gripen:
A magyar légierő
legújabb vadász-
repülőgépe.
A földi célokat
27 mm-es
géppágyú-
jával,
AGM-65
Maverick
irányított
levegő-föld
rakétájával
támadhatja meg.**

ni szükséges. Így a bemutató napon a meghívott vendégek – közöttük Gyurcsány Ferenc miniszterelnök és Szekeres Imre honvédelmi miniszter – láthatták, hogy a zászlóalj-harcsoport parancsnoka hogyan koordinálja (vezeti) a harckocsizó, a tüzér, a páncéltörő, valamint a repülő támogató erők tevékenységét. Láthattuk a Gripen vadászgépek légi harcát az ellen-

A BTR-80A fő fegyverzete a 30 mm-es gépágyú. A honvédség alapvető személyszállító harcjárműve, Koszovóban és Afganisztánban is misszióban szolgáló katonáink hordozója és támogatója.

RÉSZT VEVŐ ERŐK

(1900 fő)

HM Honvéd Vezérkar
MH Dr. Radó György Honvéd
Egészségügyi Központ
MH Támogató Dandár
MH Összhaderőnemi
Parancsnokság
MH 5. Bocskai István
Lövészdandár
MH 25. Klapka György
Lövészdandár
MH 64. Boconádi Szabó József
Logisztikai Ezred
MH 43. Nagysándor József
Híradó- és Vezetéstámogató Ezred
MH 37. II. Rákóczi Ferenc
Műszaki Zászlóalj
MH 93. Petőfi Sándor
Vegyivédelmi Zászlóalj
MH 59. Szentgyörgyi Dezső
Repülőbázis
MH 86. Szolnok Helikopterbázis
MH 12. Arrabona Légvédelmi
Rakétaezred
MH Bakony Harckiképző Központ
MH Civil-katonai Együttműködési
és Lélektani Műveleti Központ
MH Katonai Közlekedési Központ

séget megjelenítő MiG-29-essel, a Mi-24-es harci helikopterek irányított és nem irányított rakétákkal végrehajtott tűzcsepítésait, csakúgy, mint a tüzérség D-20-as ágyútarackokkal kiváltott össztűzét.

A látványos, dinamikus mozzanat után mindenki testközelből szemlélhette meg a Magyar Honvédség új (vagy tovább-

fejlesztett) képességeit is. Így – a teljeség igénye nélkül – találkozhattunk a felújított, „mindenidős” és éjszakai repülésre alkalmas Mi-17-es helikopterrel, a TMM nehézhid-rakó felszereléssel, az egységes digitális rádiórendszerrel, vagy az MH Légijármű-javító Üzem kalibráló- és vizsgálólaboratóriumával is.

Radarszemek

Az F-4 Phantom II. radarja még parabola-antennával készült

AZ ELEKTRONIKUS TÁVOLBALÁTÁS TÖRTÉNETE

A repülés hőskorában még szinte kizárólag nappal és jó látási viszonyok mellett lehetett szó arról, hogy a levegőbe emelkedjenek a repülőgépek. Hosszú időtartamú repülésekre már az első világháborút követően is sor került, így az éjszakai órákra is kiterjedt a lehetőség, noha a technikai fejlődés akkor még nem volt képes lépést tartani az igényekkel. Az áttörést a radar hozta, a Radio Detection And Ranging betűiből alkotott szó gyorsan közismertté vált, és elterjedésének hatalmas lökést adott a második világháború.

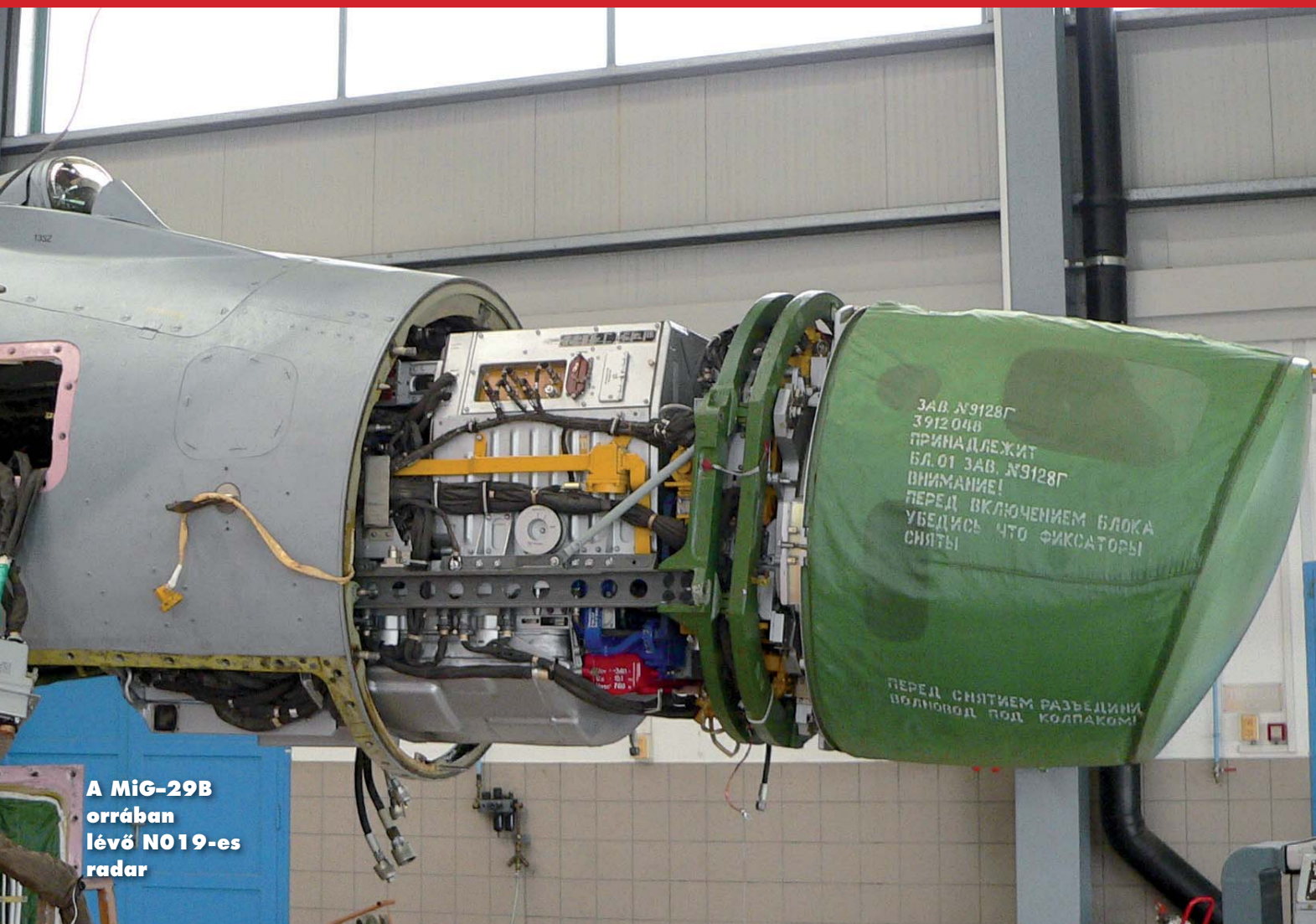
Az első fedélzeti radarok elsősorban a navigációt segítették, a jellegzetes tereptárgyak, pl. a folyók, a hegyek jól elkülönültek a környezetüktől, és ezeket a mai szemmel primitív katódsugárcsöves indikátorokon nagy biztonsággal lehetett nyomon követni még a felhőzeten keresztül is. Az éjszakai bombázások során a célpontok megtalálásában is egyre nagyobb szerepe lett a fedélzeti radarnak, és ezzel párhuzamosan megjelent az igény arra,

hogy a bombázók lelövésére specializált éjszakai vadászgépek ugyancsak képesek legyenek megtalálni céljaikat, a bombázókat.

Akkoriban nagyobb méretű, kétmotoros gépekre szerelték a radart, mert a nagyméretű antennákat a kisebb – egy motoros – vadászgépeken a légszavár miatt nem lehetett elhelyezni. A pilótán kívül szükség volt még egy főre, aki a berendezést kezelte. Az új eszköz nagyon gyorsan elterjedt, egyre több

specializált változatát dolgozták ki. Teljesen eltérő igényeket kellett kielégíteni például egy bombázótörzs alá épített, körben forgó radar esetében, mint egy elfogó vadász orrában lévő berendezésnél. Utóbbinál elegendő volt a szűkebb látószög, nem volt szükség (és lehetőség sem) arra, hogy körkörös „látást” biztosítson.

A koreai háború idején az ENSZ-erők állományában harcoló repülőgépek között jó néhány olyan típus volt, amelyet

**A MiG-29B
orrában
lévő NO19-es
radar**

felszereltek radarral. Ekkoriban került sor az első teljesen vakon elért légi győzelemre, amikor egy amerikai Sky Knight éjszakai vadász megsemmisített egy MiG-15-öst.

A radart nemcsak a cél megtalálására lehetett használni, egyszerűsített változatát beépítették az amerikaiak legnagyobb számban alkalmazott vadászgépébe, az F-86-osba is. A berendezés funkciója a pilóta által vizuálisan felderített cél távolságának pontos mérése volt, így az adat ismeretében sokkal eredményesebb lehetett a célzás. Hamarosan radart kaptak a szovjet harci gépek is, de ez nem jelentette automatikusan azt, hogy az egymást követő, egyre korszerűbb típusokat is ellátják az új berendezéssel. A MiG-21-es első változatainak orrában például csak a távolságmérésre alkalmas „Kvant” állt rendelkezésre, amely a rakétaindításhoz szükséges távolsági adatot szolgáltatta.

A vadászgépek fedélzetén akkoriban használt radarok még főként egyfunk-

ciósak voltak, vagyis csak légi célok felderítésére lehetett azokat használni, számos korlátozással. Csak akkor „látták” a célt, ha az legalább azonos magasságban, vagy magasabban repült; ha viszont földhátterben volt, akkor jele „elveszett”

a talajról érkező visszaverődések között. Ezt a problémát évtizedes munkával sikerült csak megoldani.

Ha a pilóta szabad szemmel nem látta a célt, akkor meg kellett oldani annak elektronikus azonosítását. Ehhez is hasz-

Tengeri célokra optimalizált radar, kísérleti Boeing 737-es orrában

A híres E-3 AWACS légtérelenőrző törzse felett található a legnagyobb repülőgép-fedélzeti radar

nálhatták a radart, amely együttműködött más berendezésekkel. A befogott cél irányába egy „kérdező” jelet küldtek, és ha az saját gép volt, akkor automatikusan visszasugározta a választ. Ezek titkos, kódolt jelek voltak, amelyeket az ellenség nem ismerhetett, vagyis ha a cél nem válaszolt, akkor minden bizonyonnyal ellenséges gép volt.

Akkoriban már az utasszállító repülőgépek fedélzetén is megszokottá vált a radar, de ugyancsak specializált funkciókkal; itt természetesen csak a navigáció segítségéről volt szó, illetve arról, hogy a gép előtti légtérben uralkodó időjárásról szolgáltatott adatokat. A zivatarfelhőkről, amelyek egyébként nagyon veszélyesek a repülőgépekre, kiválóan visszaverődnek a radarhullámok. Természetesen nem mindegy, hogy milyen frekvenciát alkalmaznak. Minden feladatra más-más sáv szükséges, a fizikai korlátok miatt nem hozható létre univerzális radar.

A negyedik generációs harci gépek fedélzeti radarjának képességei már szoros összefüggést mutatnak a számítástechnika fejlődésével. A hetvenes évek végén az F/A-18 Hornet orrába beépített APG-65-ös radar számítógépe képes volt az akkoriban hihetetlen 7,2 millió műveletre másodpercenként, ami ma már megmosolyogtató érték, és a több ezerszerese a megszokott.

Az újabb fejlesztésű radarok akár egyszerre tíz légi célt is követhetnek – mégpedig úgy, hogy pontosan kijelzik azok „nyomvonalát”, sebességét, magasságát, automatikusan kiválasztják a leginkább veszélyeseket, amelyeket először ajánlatos megsemmisíteni. A fedélzeti fegyverek fejlődése is szoros kapcsolatban áll a radarokéval, a nyolcvanas évektől már rendszerbe álltak olyan rakéták, ame-

lyek a nagy távolságban, akár több tíz kilométerre lévő célt pályakorrekciós jelek alapján közelítik meg, és csak a végső fázis másodperceiben alkalmazzák a félaktív vagy aktív radaros önirányítást. A csapásmérő gépek radarja már rendelkezik az úgynevezett „szintetikus apertúra” üzemmóddal, amely a terepről nagy felbontású, kimerevített képet készít. Ennek alapján még kisebb méretű célpontok is azonosíthatók, valamint a navigációs rendszerrel együttműködve meghatározhatók földrajzi koordinátáik is.

Bármilyen korszerűek is napjaink harci gépeinek fedélzeti radarjai, messze állnak még a tökéletestől. Hatótávolságukat számos tényező korlátozza, az alacsonyan repülő kis méretű célok felderítésének képessége sem százszázalékos, a már befogott célt is elveszíthetik, ha annak pilótája jól használja ki a manőverezés lehetőségét stb.

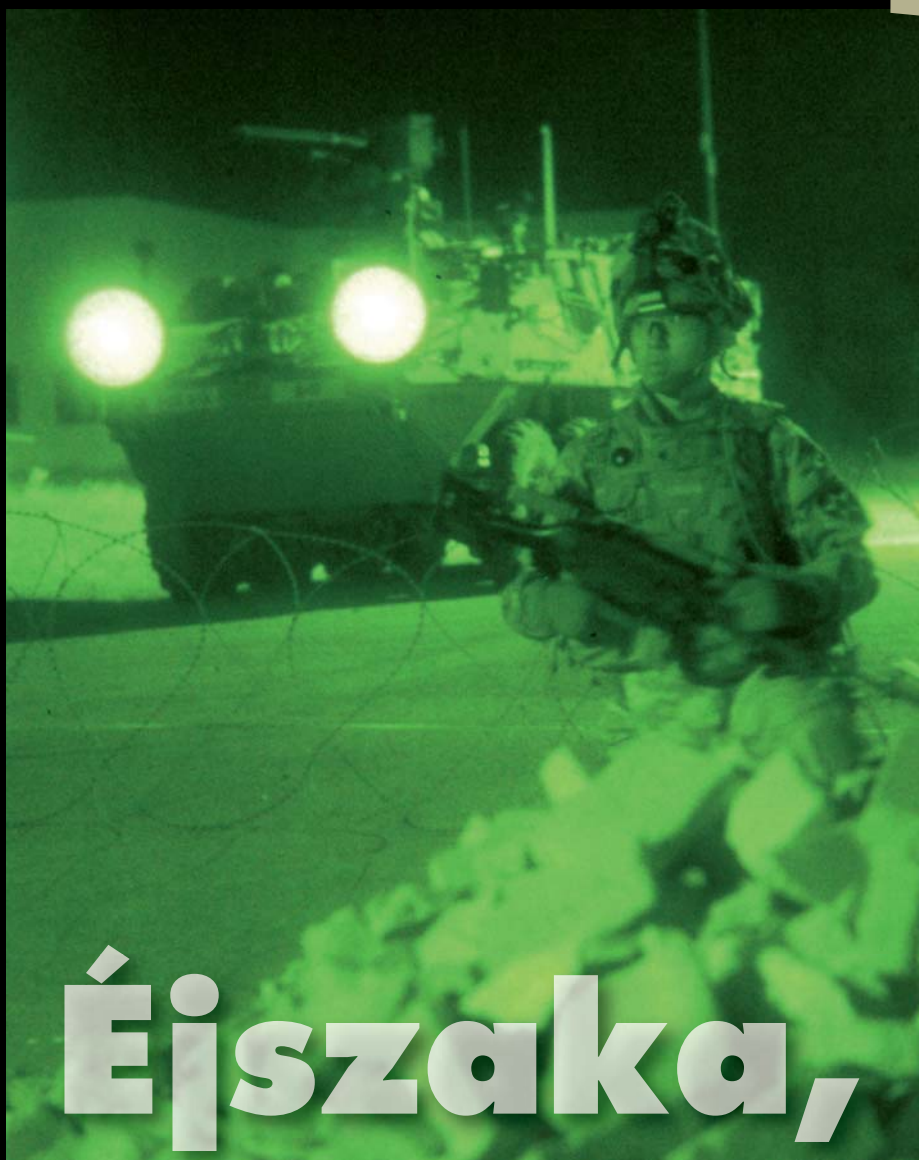
A megoldás már kész, és terjedőben van.

A fix, nem mozgó antennájú elektronikus pásztázó AESA radarok (ez nem egyetlen típus, hanem a kategória megnevezése) ezernyi önálló adó-vevő egységgel rendelkeznek, ezekben állítják elő a kívánt frekvenciájú sugárzást, és csoportokra osztva egyidejűleg több eltérő funkciót is elláthatnak. Az egyik például légi célokot keres, a másik a navigációt és a terepkövetést támogatja, vagy a megsemmisítendő földi objektumot deríti fel. Erre azonban csak nagyon magas számítástechnikai háttér esetén van lehetőség; nem véletlen, hogy ezeknek a radaroknak a számítógépe már jóval nagyobb teljesítményű, mint egy évtizeddel ezelőtt a terem nagyságú helyet igényelő Cray szuper-számítógéprendszer.

AESA radarokat építenek be az ötödik generációs harci gépekbe, ilyenek üzemelnek már néhány F-16-os változatban, és a közeljövőben korszerűsítési programok során más típusok fedélzetén is megjelennek majd.

Miniaturizált terepkövető radar, az F-15E Strike Eagle gépen

Éjszaka, zöldben

Láttunk már egy-két zöld éjszakát az akciófilmekben, amikor a katonák segítségül hívták a modern technikát, azaz az éjjellátó készüléket. A filmbeli ötlet a valóságból ered: annál is inkább elkél a modern technika, mert az emberi szem (ellentétben például a baglyokéval) a fény látható tartományának csupán egy szűk részét, a 400-tól 700 nanométerig terjedő hullámhosszát érzékeli.

Az éjjellátó készülékek fényfelerősítő rendszereik segítségével képeznek látható képet. A természetes (holdfény, csillagfény), illetve a mesterséges (városok éjszakai fényei) fényforrások fényei

mellett bizonyos eszközök a 800 nanométer – és az ahhoz közeli – hullámhosszúságú infravörös tartományban lévő fényt is fel tudják erősíteni. Ha még ez sem segítene az éjszakai tájékozódásban, akkor általában áttérhetünk az úgynevezett aktív használati módra is, amelynek során a készülék infravörös fényvel megvilágítja, és így láthatóvá teszi a célt számunkra. Katonai alkalmazásnál azonban ebben az esetben hátrány, hogy a sosem alvó ellenség éjjellátó eszközeivel be tudja azonosítani ezt az infravörös fényforrást. Tegyük hozzá: az éjjellátó készülékek általános hatótávolsága 30 – 350 méter. A maxi-

Mint tudjuk, az ördög sosem alszik. Ami azonban talán ennél is fenyegetőbb: az ellenség sem, tehát éjjel-nappal rajta kell tartani a szemünket. Nappal ez nem nagy probléma. De éjjel?

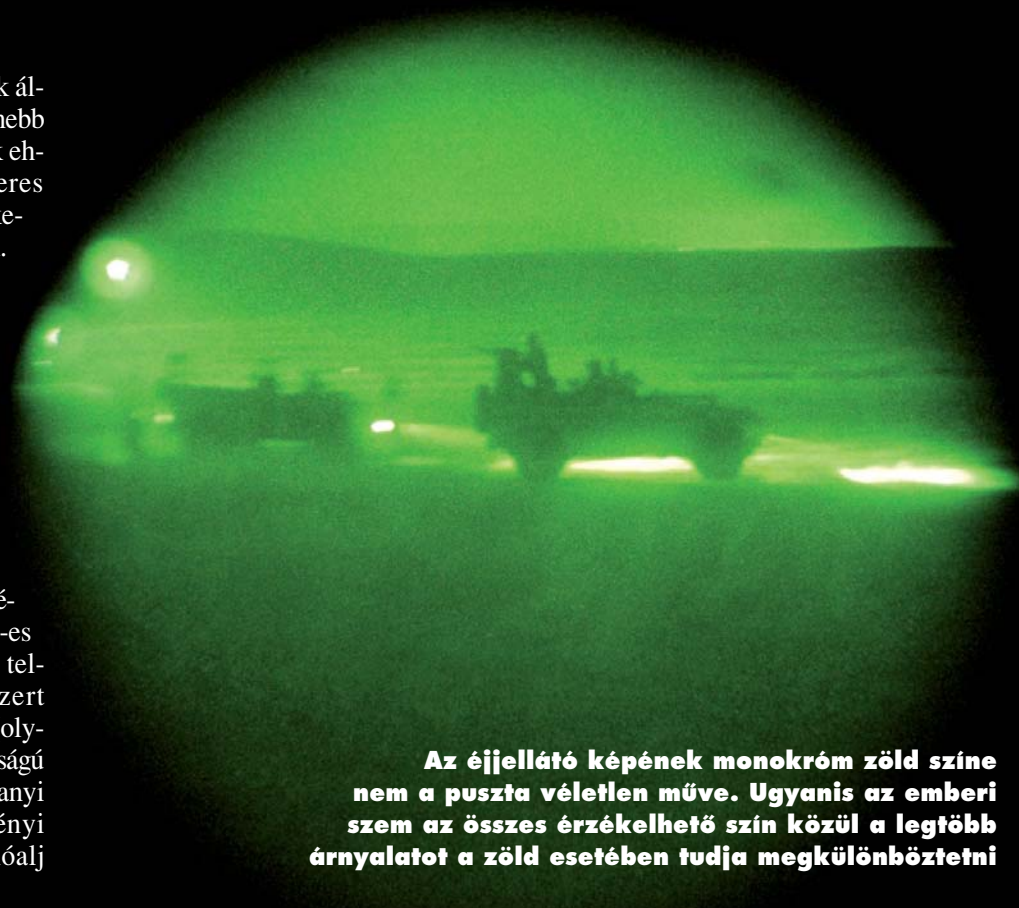

mális hatótávolság természetesen mindig időjárásfüggő, ködben vagy esőben például csökkenthet.

Az éjjellátó készülék egyébként viszonylag új keletű találmány. Régen az ütközetek ugyanis (ritka kivételektől eltekintve) csak nappalra korlátozódtak, világosban pedig akit láttak, illetve felfedeztek, kénytelen-kelletlen gyakran feladta a pozícióját. Az 1950-es évek kísérleteit követően, a koreai háború során mutatták be az úgynevezett nulladik generációs éjjellátó készülékeket. Ettől kezdve a fejlődés felgyorsult: a vietnami harcokban bevetett első generációs éjjellátók már ezerszeresére tudták

felerősíteni a különféle fényforrások által kibocsátott fényeket. A legmodernebb – harmadik generációs – készülékek ehhez képest már akár ötvenezeres fényerősítésre is képesek, ráadásul kevesebb külső fényforrás használatával.

A személyi éjjellátó eszközöket tekintve, a Magyar Honvédségben jelenleg a PVS-7-es binokuláris, illetve a PVS-14-es monokuláris éjjellátó eszköz van rendszerben. A két eszköz közötti leglényegesebb különbség, hogy a PVS-7 mindkét szemet lefoglalja, tehát hátránya, hogy tartós használat után az érzékszerv nehezen szokja meg újra az éjszakai sötétséget. Ha erre a készülékre hatszoros nagyítású M 961-es objektívet illesztünk rá, máris nagy teljesítményű éjszakai figyelőműszert kapunk, ami leginkább egy helyből (olykor állvánnyal) történő, nagyobb távolságú éjszakai megfigyelésre alkalmas. Danyi Ferenc zászlós, az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj

Az éjjellátó képének monokróm zöld színe nem a pusztán véletlen műve. Ugyanis az emberi szem az összes érzékelhető szín közül a legtöbb árnyalatot a zöld esetében tudja megkülönböztetni

2. századának vezénylőasztlósa szerint mindkét eszköz kiválóan használható műveleti területen, legyen szó például iraki vagy afganisztáni éjszakáról. Az éjjellátó készüléket legpraktikusabb sisakra erősítve használni, de persze kézben, fejkonzolon vagy fegyverre szerelve is alkalmazható. Pozitívum, hogy a készülékek, az egyszeres nagyításnak köszönhetően, minden esetben valós tárgyméreteket adnak. A látószög beszűkülése elkerülhetetlen és a mélységérzékelés is kissé csalóka, de

AN/PVS-14 (harcászati adatok)

- **harmadik generációs, monokuláris éjjellátó eszköz**
- **1x-es nagyítás**
- **40 fokos látószög**
- **A diopter állítási lehetősége -2 +6**

- **Érzékelési távolság: 350 méter**
- **Felismerési távolság: 300 méter**
- **Működési hőmérséklet: -51 - +49 Celsius-fok**

ezeket a gyakorlás során hamar meg lehet szokni.

Persze nem csupán a védelmi szférában használnak éjjellátó készülékeket. Jól jöhet például éjszakai túrázásnál vagy éppen halak-vadak megfigyelésénél is.

De vigyázat! A hatályos törvények szerint a vadászat rendje megsértésének minősül – többek között – az elektronikus képnagyítóból vagy képátalakítóból álló, éjszakai lövésre alkalmas célzó eszköz segítségével történő vadászat is...

Merülő- mundér

Helikopterből ugranak tavakba, folyókba, akár órákon keresztül is néhány Celsius-fokos vízben dolgoznak, s nemegyszer kilométereket úsznak a víz alatt. Ennek megfelelően azt gondolhatnánk, hogy igencsak változatos a „búvárdivat”.

A hogy vesszük – derül ki aztán a katona búvároknál tett látogatásunk során. Mert a búvárfelszerelés először is életfenntartó és -mentő „készülék”, aztán praktikus, célorientált felszerelés, végül pedig, de nem utolsósorban, „kényelmi berendezés” is. Egy öltözet természetesen nem tud megfelelni minden funkciónak, de kis „variálással” csodákat lehet tenni.

A Magyar Honvédségben az SZLB-92 típusú (szimpla vagy dupla) sűrített levegős búvárkészüléket használják, a „kiegészítők” azonban a feladatok függvényében roppant változatosak. A búvárruhákból alapvetően két változatot találunk: az 5, illetve a 6,5 milliméteres (Scubapro, Bare, Aqualung) nedves neoprén ruhákat, illetve a Spiro, zárt gumiruhát. Az előbbinél a búvár teste és a ruha közé került víz képezi a szigetelő réteget, az utóbbi alá pedig akár meleg ruhát is fel lehet venni. A száraz ruhát általában a „munkabúvárok”, míg a neoprént a sok úszással, mozgással járó tevékenységet végzők hordják.

Felülről lefelé haladva a maszkok következnek, melyek között megtalálhatók az egy- és kétlencsések, valamint az úgynevezett full-face (teljes arc) maszkok egyaránt. A 10 literes, acél oxigénpalackok Spiro és Scubapro típusúak. A búvárruhára veszik fel az Aqualung Pro QD+ típusú mellényt (dzsekit), amelynél légtartályainak feltöltésével, illetve leeresztésével tudják szabályozni a vízben a süllyedést, illetve az emelkedést. Ez alá kerül a búvár és a felszerelés súlya által meghatározott mennyiségű őlmot tartalmazó öv. Lejjebb tekintve, a búvár alsó lábszárára erősítve található a Technisub, Diablo búvár-, illetve az Aqualung munkatőrök. A kéz védelméről a Spiro és az Aqualung téli, valamint a Scubapro tropic nyári kesztyűk gondoskodnak. A lábra pedig – a feladattól és az évszaktól függően – Nare és Compra típusú uszonyok, illetve Scubapro és Aqualung csizmák kerülnek.

Visszatérve az életfenntartó és -mentő részre, a palackhoz csatlakozik a Spiro Supra Artic vagy a Scuba Pro MK 25 típusú nyomáscsök-

kentő (első lépcső), a légzőcső másik végén pedig az Aqualung Glacia szájreduktor (második lépcső). A felszereléshez – biztonsági okok miatt – két légzőcső tartozik.

A szimpla merüléshez szükséges felszereléseknek ezzel a végére is értünk, ám a „búvárkodás” lényegében itt kezdődik. A különböző – a bevezetőben említett – feladatok ellátásához egy sor más kiegészítő is tartozik. A tűzszerész búvárok felszerelésükkel például kommunikálni is tudnak egymással a víz alatt; a búvár vihet még magával (Spiro Combiflash) villanófényeket, (Technisub Vega) lámpákat, 50 literes emelőballonokat, tájolót, búvár-computert, mélység- és nyomásmérőket, víz alatti írótablát és ceruzát.

KÜLÖNLEGES KI MIT TUD?

A Jackal Stone 2008 nemzetközi különleges műveleti gyakorlaton az Afganisztánba, missziós szolgálatra készülő magyar, amerikai, ukrán és román katonák magyarországi és romániai helyszíneken mutatták meg, multinacionális erő részeként, miként is tudnak együttműködni kifogástalan kommunikáció, angolnyelv-

ismeret, logisztikai támogatás birtokában, stratégiai szintű műveletek tervezése és végrehajtása során. Az MH Összhaderőnemi Parancsnokság által szervezett, és az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj közreműködésével végrehajtott felkészítésen a magyar katonák különleges műveleti képességéről, bevethetőségükről magas színvonalon adtak számot.

Terenyi Krisztina

ISAF-SZOLGÁLAT

Az olaszországi Udinében, a Spaccamela laknyában búcsúztatták az olasz–magyar–szlovén többnemzeti szárazföldi kötelék (Multinational Land Force) égisze alatt Afganisztánba induló katonákat, akik az ISAF nyugati regionális parancsnokságán (RC-West), Heratban teljesítenek szolgálatot. Közülük hárman magyarok, s az MLF állandó törzsében szolgálnak majd.

Bíró István alezredes

Fotó: MLF

TENGEREN TÚLI TAPASZTALATOK

Az amerikai egyesült államokbeli Ohióból, a Nemzeti Gárda képviselőjében egy katonacsaládokat

segítő humánszolgáltató iroda delegációja látogatott el nemrégiben az MH 5. Bocskai István Lövészdandárhoz. Az amerikai vizit apópját az adta, hogy a debreceni alakulatnál a tervek szerint októberben humán szolgáltató irodát alakítanak ki. S mivel az alapfunkció a szolgálati okok miatt távol lévő katonák és családtagjaik kapcsolattartásának segítése, az iroda leendő munkatársainak jól jön minden szakmai ismeret. Robert Bramlish alezredes egyebek mellett elmondta, hogy humánszolgáltatásuk részeként a világ valamely pontján lévő alegység parancsnoka az adott missziót illetően havonta, videokonferencia keretében tájékoztatja a katonacsaládokat az őket érintő kérdésekről.

Kép és szöveg: Ilyés Edit

BEFAG PARKETT
BAKONYERDŐ ZRT.

BEFAG PARKETT
Természetesen fából!

BAKONYERDŐ ZRT. PARKETTAGYÁR
8300 Tapolca - Zalahaláp
Telefon: (06-87) 511-011, Telefax: (06-87) 411-131
e-mail: zhparket@bakonyerdo.hu • www.befagparketta.hu

CIVILEK BEVETÉSEN

A Magyar Honvédség mindennapos kiképzési feladatainak teljesítésében a honvédségi közalkalmazottak – számos szakterület képviselői – éppúgy részt vesznek, mint katona kollégáik. A haderő idei legnagyobb szabású eseménye, a Bevetési Irány 2008 gyakorlat előkészítésében, illetve a végrehajtás megannyi mozzanatában ott vannak a civil szakemberek. Az MH BHK gyakorló- és lőterének működtetői, a különféle elhelyezési anyagok raktárosai – és sorolhatnánk még azokat, akiknek jóvoltából állnak a lakó- és étkezősátrak, helyükön vannak a tábori bútorok, a vizesblokkok, a fürdőkonténerrek, megoldódnak a legapróbb műszaki problémák is.

(Tudósítónktól)

Pihenjen a csendesen hullámozó Duna partján, Ráckeven, a Kék Duna Wellness Hotelben****!

Aktuális ajánlataink

Kényeztető Pillanatok (1 napos) 6000 Ft/fő

- Ebéd vagy gyertyafényes vacsora
- Látvány- és úszómedence, pezsgőfürdő, merülőmedence, Kneipp-kurák, szauna, tepidárium, gőzfürdő, sókamra, fitness- és kondicionáló sarok, teabár

Wellness Ízelítő (szombattól hétfőig) 33 000 Ft/fő

- 3 nap, 2 éjszaka, félpanziós ellátással
- 1 szolárium és 1 infrakabin

Duna-parti Wellness Party (a hét bármely napján) 42 000 Ft/fő

- 3 nap, 2 éjszaka, félpanziós ellátással
- 2x fél óra testmasszázs, 1 arcmasszázs vagy manikűr, 1 szolárium, 1 infrakabin használat

Több mint wellness-hétvége 50 000 Ft/fő

- 4 nap, 3 éjszaka, félpanziós ellátással,
- 2x fél óra testmasszázs, 1 arcmasszázs vagy manikűr, 1 szolárium, 1 infrakabin használat

Fogyás és szépség – HARMÓNIA NAPJAI 135 000 Ft/fő

- 7 éjszaka, teljes ellátással
- Dr. Sidó Zoltán fogyókúrás programja alapján
- Kalóriaszegény dietetikus által összeállított étrend napi ötszöri étkezéssel

Tisztítóhét – MÉREGTELENÍTÉS 135 000 Ft/fő

- Eredeti Meyer-féle krumplicsökkentés szerint
- 7 éjszaka, teljes ellátással
- tisztítókéúra napi ötszöri étkezéssel

Motiváló Lifestyle Program 130 000 Ft/fő

- 4 éjszaka, teljes ellátással
- kozmetológia – bőrdiagnózis fitness
- orvosi diagnosztika – test és lélek
- személyes konzultáció – stílus és tanácsadás

Wellness szolgáltatásainkból

Látvány- és úszómedence • pezsgőfürdő • szauna • tepidárium • Kneipp-kurák • infrakabin • merülőmedence • teabár • mágnesterápia • masszázások • szolárium • levendula relaxációs szoba • chi-gép • csini gép • fitness- és kondicionáló terem

Tematikus kertünkben – kültéri wellness szigetünkön – minden korosztály megtalálja a megfelelő pihenést, kikapcsolódást, aktív szórakozást. Úszómedence, élménymedence 9-féle látványelemmel, sókamra, gyermekjátékszótér, szabadidő kertrész, vízibár koktélokülönlegességekkel várja vendégeinket. Télen-nyáron egyaránt kényeztetheti magát kültéri jakuzzink, sókamráink és gőzfürdők szolgáltatásaival.

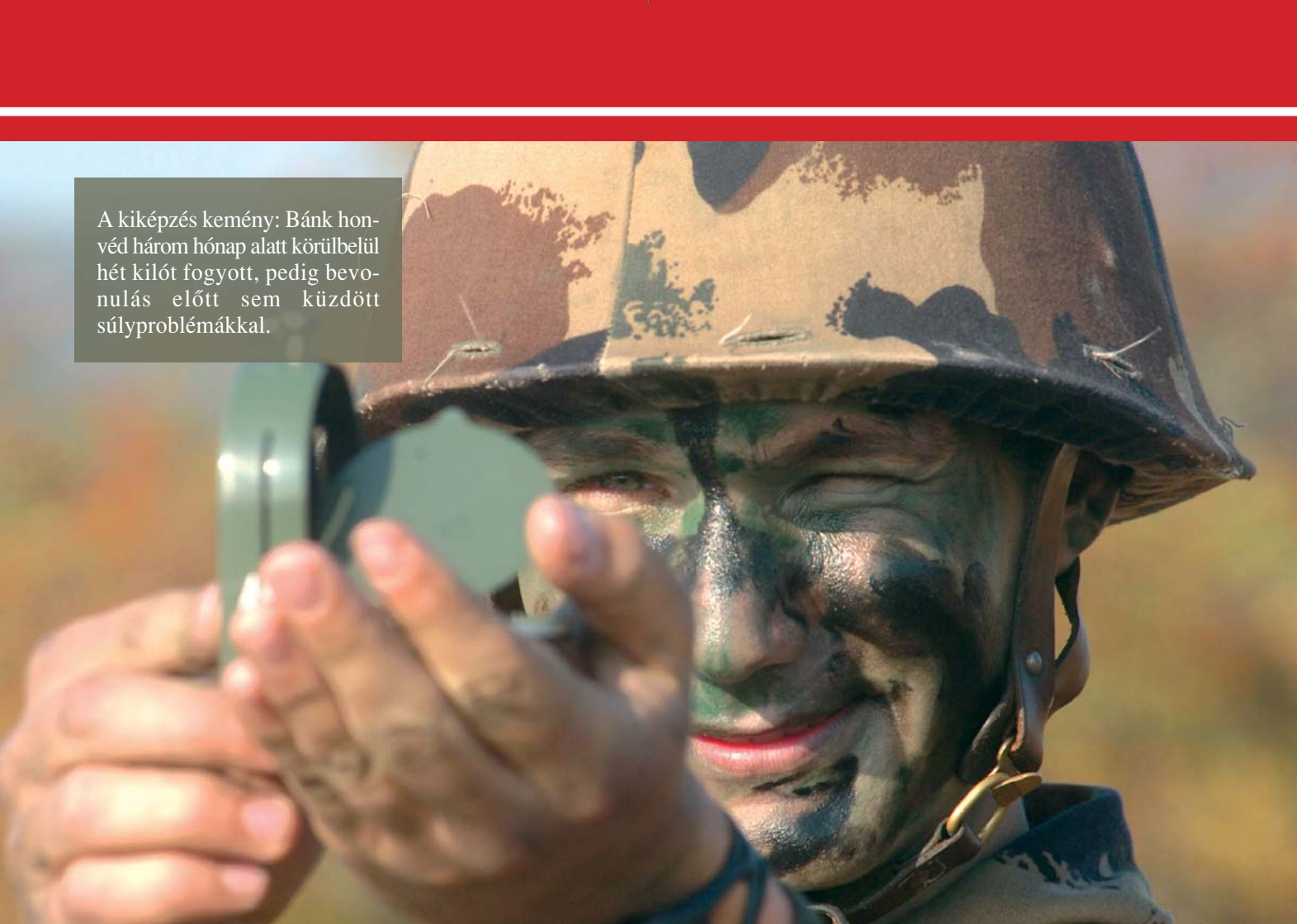
További információ:

2300 Ráckeve, Dömsödi út 1/a • Tel.: 06-24-523-230, Fax: 06-24/523-250
www.wellnesshotel.hu, info@wellnesshotel.hu

Katonadolog (2.)

Kitartóan szemerkél az eső; a csobánkai tájon őszi komorság lebeg. A szakasz, soraiban Bánk Dávid honvéddal, az agyagos sárban vonul felfelé a hegyen. Néma csendben, figyelve esetleges „ellenséges erők” felbukkanását. A hadműveleti területen a legfontosabb szempont a túlélés...

A kiképzés kemény: Bánk honvéd három hónap alatt körülbelül hét kilót fogyott, pedig bevonulás előtt sem küzdött súlyproblémákkal.

Mire jó a tűz? Meleget ad, nyers húst lehet rajta sütni, továbbá megszárázhatjuk az átázott ruhát. Átmelegíti a követ, a kő pedig jól tartja a hőt, így kisebb darabokat a hálósákba rakva egész éjszaka melegen tartja a katonát. A jó tűz nem füstöl, még akkor sem, ha a kiképző arra utasítja az alapkiképzésen részt vevő honvédeket, hogy az esős időben rakják meg. Bánk honvéd a gyalogsági ásóval T-alakú gödröt ás a tűznek, míg társai megpróbálnak száraz, jól égő növényzetet gyűjteni – persze a lehetőségekhez képest. Hamar kiderül, hogy a vidékiek elvileg jobban értenek a tűzrakáshoz, mint a „pesti”, aki a többség szerint csak grill alatt látott tüzet eddigi életében. Persze ők elfelejtik, hogy „a Bánk” tűzszerező lesz, így miután az első tűzgyújtási próbálkozás kudarcba fullad, mégiscsak neki kell a földön fekvő, afféle fújtatóként életet lehelnie a lángokba...

Kinn, a terepen

A fentiekből is láthatjuk: az alapkiképzés feléhez közeledve már javában zajlanak a terepfoglalkozások. Ezekben a napokon nincs reggeli tesi. Hetente átlagosan három napot töltenek terepen – Izbégen kívül

főleg Csobánkán –, a maradék két napon pedig karbantartás és/vagy tantermi, elméleti foglalkozás szerepel a programban.

– Terepen mindig koncentrálni kell még akkor is, ha fáradt az ember. Itt már a gyakorlatba ültetjük át az elméletet. Itt a kiképzők is kicsit másként viselkednek. A benti jókedv és poénkodás után némileg bekeményítenek, de ez érthető is, mivel a legtöbb baleset ilyenkor szokott bekövetkezni. Sokszor vagyunk fáradtak, estére ingerültek, és mindig várjuk, hogy visszaérjünk végre a laktanyába. De aztán valahogy egyikünk sem arra emlékszik, hogy milyen kemény volt, hanem arra, hogy milyen jó volt például a harci ösvény... – meséli a tűz alkalmi mestere.

Mielőtt a lángok elkezdenének igazából meleget adni, máris el kell oltani őket, és irány a domb magasabb, fákkal, bokrokkal tarkított része. Innen lentől nem látszik, de számos menedék rejtőzik arrafelé, már csak némi extra álcázás szükséges hozzá. A feladaton felbuzdulva megkezdődik a növényzet ritkítása, míg Bánk honvéd a menedékbe bebújva azt teszteli, vajon kilát-e az alant elterülő vidékre. Ha fegyvere csövét nem látják, viszont ő maga kilát, akkor minden „fájin”. Amennyiben a helyzet úgy kívánja, a menedék remek búvóhely,

bár azt ugyan a mai napig sem tudom, hogy kilenc katona miként fér be a látszólag aprócska lyukba... Márpedig befér! Aztán felhangzik a parancs: „Támadás!” – és a raj megfelelő biztosítás mellett elhagyja a menedéket, a katonák másodpercek alatt eltűnnek az erdőben.

Vizsga és búcsú

Gyakorlat teszi a mestert, de nem lehet örökké gyakorolni, mert valamikor számot kell adni a megszerzett tudásról. A kiképzésre többnapos záróvizsga tesz pontot, amelynek elméleti része egy minden tantárgyra kiterjedő, hetven feladatból álló tesztsor. A „megfelelt” szinthez 41 pontot kell elérni: Bánk Dávid hatvannyolc jó válasszal büszkélkedhet. Az alakiasságot tesztelő vizsgát követően pedig következik a járőrvizsga, Izbégen.

– Első lépésként magunkat kellett ki-festeni álcafestékkel. Majd kaptunk egy térképvázlatot, tájoló, és meg kellett találni a vizsgapontokat. Bizonyítottuk egészségügyi, harcászati, műszaki, vegyivédelmi és híradós ismereteinket is. Minden egyes ponton „megfelelt”, „jó”, illetve „kiváló” minősítést lehetett kapni. Jó érzés, hogy képes voltam bizonyítani

Ez még nem Afganisztán, de lehet, néhány év múlva a csipkebogyó-bokrot a sziklás hegyoldalak váltják majd fel...

– mondja Bánk Dávid a vizsgáról. Ez érthető is, ugyanis a harmadik szakaszból ketten végeztek összesítésben kiváló eredménnyel... Ugye kitalálja a tisztelt olvasó, hogy ki volt az egyik? Innentől kezdve még gyorsabban zajlanak az események, ugyanis néhány nappal később a szentendrei laktanya teljes állománya már az alakulótéren áll, az ünnepélyes búcsúra készen.

– Július elsején kilencvenhat szerződéses katona vonult be Szentendrére – és most, október másodikán, hetvennégy fő-től köszönünk el vizsgaoklevéllel – kezdi beszédét a kibocsátó ünnepségen dr. Isaszegi

János mérnök vezérőrnagy, az MH Központi Kiképzőbázis parancsnoka. – Szeretnénk segíteni az alakulatoknak, hogy mihamarabb minél több kiképzett katonát kapjanak, de sajnos mindig akadnak néhányan, akik fennakadnak az előzetes drogszűrésen, illetve olyanok, akik időközben meggondolják magukat. Ez a három hónap még senkit sem tesz háborús övezetben, kötelékben bevethető katonává, de jó alapot szolgáltat, amire tovább lehet építkezni. A mostani állomány felkészültsége természetesen változó, de tudom, hogy mindannyian nagyon igyekeztek. Sok sikert, erőt és katonaszerencsét!

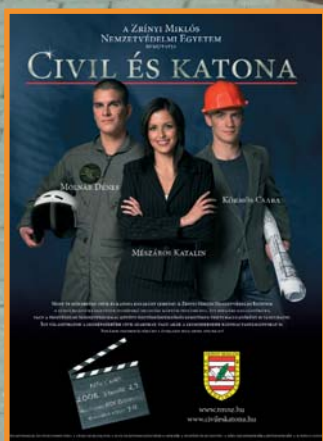
„Olyan alakulathoz fog bevonulni – az MH 1. Honvéd Tűzszerész- és Hadihajós Zászlóaljhoz –, ahol különösen nagy

kihívások várnak Önre. Sok sikert kívánok!” (Dr. Isaszegi János mérnök vezérőrnagy búcsúja Bánk Dávid honvédtől.)

Nagyobb összegben mernék fogadni arra, hogy Mészáros Katalint és Molnár Dénest nagyon sokan ismerik. Talán így névről nem ugrik be elsőre, de minden egyetemi felvételiző láthatta őket a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem „Civil és katona” feliratú óriásplakátján, vagy találkozhatott velük év elején az egyetemi nyílt napon, az Educatio 2008 szakkiállításán, vagy valamelyik egyetemi roadshow-n. A plakátok azóta megfakultak, a felvételi már a múlté, és az egyetem két reklámarca immár csak a tanulásra koncentrálnak. Persze azért magazinunk kedvéért szakítottak egy kis időt némi nosztalgizásra.

Plakátarckok

Történetük tavaly decemberben kezdődött, amikor az egyetem vezetése felkérte őket: legyenek az intézmény reklámarcai. Elvállalták.

Dénes például azért, mert saját bevalása szerint az egyetem már sokat tett érte, így természetesnek érezte, hogy segít. Annál is inkább, mert a megfelelő minőségű utánpótlás véleménye szerint nagyon fontos. Tehát jött a felkérés, majd a fotózás, aztán pedig az intézmény népszerűsítése, gőzerővel.

– Sok-sok emberrel beszélgettünk. Többen úgy jöttek oda hozzánk, hogy azt sem tudták: milyen szakokra is lehet jelentkezni. Mindenkiben él a nagy vágy arról, hogy mi szeretne lenni... a kérdés csak az: van-e elég pontja a bejutáshoz... – emlékszik vissza az ifjú hölgy.

Katonának készülő kollégája úgy látja: egyre többet és többet kell tudnia az embernek, hogy bekerüljön a katonai

vezetői szakra. Fizikai és szellemi értelemben is egyre jobb képességű emberek érkeznek. Ha már a jelentkezésnél tartunk, érdemes megemlíteni, hogy Dénes azért éppen a Zrínyi-egyetemre jelentkezett, mert más pályakép nem is lebegett előtte.

– Egy nagyon jó gyerekkori barátom anno szintén a „Kossuthon” végzett. Őt példaképemnek tekintem, így már 16 éves koromban egyértelmű volt, hogy ide fogok járni.

Katalin szülei katonák, de ő nem úgy képzelte, hogy nyomdokaikba lép. Inkább a katasztrófák elleni védekezés csábította, és aztán felvette mellé a biztonság- és védelempolitika szakot is.

A múltból egy gyors ugrás a jelenbe: olvasóink bizonyára tudják, hogy ősztől az egyetemen már csupán egy kampuszon, a Hungária körúti objektumban zajlik az oktatás. Erről Katalin január-

ban azt nyilatkozta: megvan a sajátos varázsa annak, hogy civilként katonákkal tanulunk együtt. Arra a kérdésre, hogy hat-e még ez a varázs, így válaszol: az egyetem feléledt. Mivel a civilek nincsenek, úgymond, elkülönítve a katonáktól, jobban megismerik egymást és megszűnnek az esetleges „ellentétek” is. Nem összezárva, hanem összebarátkozva tanulnak és élnek egymás mellett. Molnár Dénes szerint amellet, hogy ugyanolyan lehetőségek vannak, mint odaát az Üllői úton, tovább bővült a kör. Például külön hallgatói klub nyílt számukra.

S hogy mi a Zrínyi-egyetem legnagyobb erénye a többi egyetemhez képest? A két hallgató szerint az, hogy a katonáknál az egyetem elvégzése után rögtön fix állásuk lesz, azaz megkapják az első tiszti beosztást. Civil szakokon pedig az, hogy teljesen más környezetben ta-

Mészáros Katalin
A Bolyai János Katonai Műszaki
Kar védelemigazgatási szak,
végzős, illetve a Kossuth Lajos
Hadtudományi Kar, biztonság- és
védelempolitika szak másodéves
hallgatója

nulnak, mások a tantárgyak, mások a tanárok és nekik is nagyobb valószínűséggel lesz munkájuk, ha úgy álltak a tanulás-

hoz, ahogy kell. Emellett különféle szak-kollégiumok is segítik az ismeretek bővítését. Ugyancsak helyi sajátosság, hogy ugyanazok a tanárok oktatják a civileket, mint a katonákat. A civilekkel persze lényegesen kötetlenebb a viszony. Dénes szerint: a tanárok tudják, hogy mire van szüksége a Magyar Honvédségnek. Leszögezi azt is, hogy az egyetem magas szintű erkölcsi és viselkedési normát állít minden hallgató elé, legyen akár civil, akár katona.

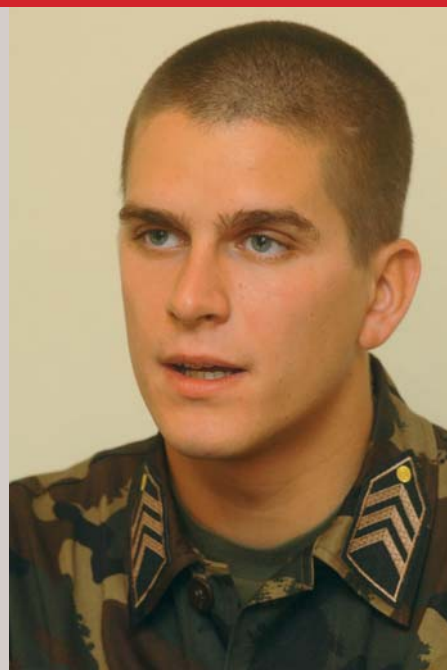
– Meg kell tanulnunk megnyilvánulni minden helyen, minden szituációban, ezáltal sokkal jobban tudunk majd integrálódni a társadalomba – hangsúlyozza. Katalin hozzáfűzi ehhez: ez azért nem egyenlő a vaskalapos fegyelemmel!

Hamarosan kezdődik a tanítás, így már csak arra a kötelező jellegű kérdésre marad idő, hogy mit hoz számukra a jövő?

– Formálódik – feleli kissé titokzatosan Mészáros Katalin.

– Én Debrecenbe szeretnék kerülni – így Molnár Dénes.

Beszélgetésünk után a két hallgató még gyorsan benéz a könyvtárba. Dénes készségesen útba igazít minket, ám Katalin mosolyogva közbeszól:

Molnár Dénes
A Kossuth Lajos Hadtudományi Kar,
katonai vezetői szak harmadéves
hallgatója

– A könyvtár nem arra van, hanem a másik irányban. Na, ki a katona?

– Csak két hete lakom itt... – védekezik a fiú.

– Jó, karácsonyra majd kapsz egy GPS-t...

KÍNAI VENDÉG

Liang Guanglie vezérezredes, a Kínai Népköztársaság védelmi minisztere – európai körútja keretében – szeptember 14–17. között Szekeres Imre honvédelmi miniszter meghívására, hivatalos látogatáson Magyarországon tartózkodott. A megbeszélések során elhangzott: Magyarország üdvözlöi, hogy Kína együttműködésre törekszik a NATO-val és az EU-val, valamint, hogy egyre növekvő mértékben vállal szerepet az ENSZ-békeműveletekben. A találkozón a két miniszter, a magas szintű katonadiplomáciai kapcsolatok mellett, áttekintette a szakértői, oktatási-kiképzési, valamint a kulturális kapcsolatok bővítésének lehetőségeit is.

(Hm.gov.hu) Fotó: Ráczi Tünde

DEAUVILLE: INFORMÁLIS ÜLÉS

A franciaországi Deauville-ben tartották meg a közelmúltban az Európai Unió informális védelmi miniszteri ülését. A kétnapos tanácskozáson – melyen hazánkat Vadai Ágnes, a HM államtitkára képviselte – a résztvevők áttekintették az unió részvételét a nemzetközi békeműveletekben, tárgyaltak a védelmi képességfejlesztések perspektíváiról is. A program során szó volt arról is, hogy a francia nyomás ellenére több ország, köztük Magyarország is ellenezné az EU bosznia-hercegovinai katonai vállalkozásának beszüntetését. A 2004-ben indult Althea-műveletnek, illetve a bosznia-hercegovinai EU-jelenlétnek nem csupán katonai, de politikai jelentősége is van – emelte ki az államtitkár egy nyilatkozatában.

MTI

IDŐSEK VILÁGNAPJA

A Honvédelmi Minisztérium az idősek világnapja alkalmából ünnepséget rendezett, melyen a tárca és a vezérkar ezúttal is elismerte azoknak a munkáját, akik hasonló korú idős bajtársaikkal összefogva kiemel-

kedően segítik a Magyar Honvédséget. A tárca államtitkára a program során beszédében kérte a megjelent nyugállományú katonákat, hogy legyenek ezután is partnerek a honvédség, a honvédelem ügyének pártolásában.

Z. T.

DÍSZOKLEVÉL-ÁTADÁS

A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem dísztermében szeptember 25-én Rubin és Vas Díszoklevelet adtak át azoknak a tiszteknek, akiket 1938-ban, valamint 1943-ban avattak a Ludovika Akadémián, a Bolyai János Műszaki Akadémián, illetve a Horthy Miklós Honvéd Repülőakadémián.

Prof. dr. Kecskeméthy Klára ezredes a rendezvényen mondott beszédében hangsúlyozta, hogy a 70, illetve a 65 éve avatott tisztek – akik közül már sokan nincsenek közöttük – példás szakmai életútjukkal, katonai helytállásukkal becsülettel szolgálták a haza védelmének ügyét, és ezért tiszteletet, megbecsülést érdemelnek. A díszoklevelet kapott tisztek nevében Békei-Koós Ottó nyugállományú őrnagy köszönte meg az elismeréseket.

Kacsó Lajos

KÖSZÖNET

A HODOSZ Európáért Alapítvány kuratóriuma ezúton mond köszönetet mindazoknak, akik személyi jövedelemadójuk egy százalékát 2007-ben az alapítvány javára ajánlották fel. Tájékoztatjuk az érintetteket, hogy a 238 027 forint összeget az alapító okiratnak megfelelő célra, elsősorban oktatásra használtuk fel.

Ezúton köszönjük valamennyi adományozónak, hogy az elmúlt években személyi jövedelemadójuk egy százalékával támogatták a Honvéd Reflex Egyesületet. A 2007-ben befolyt 1 105 168 forintot, valamint a 2008-ban befolyt 1 066 367 forintot szakosztályaink tevékenységének finanszírozására fordítottuk, illetve részben e célból tartalékoztuk.

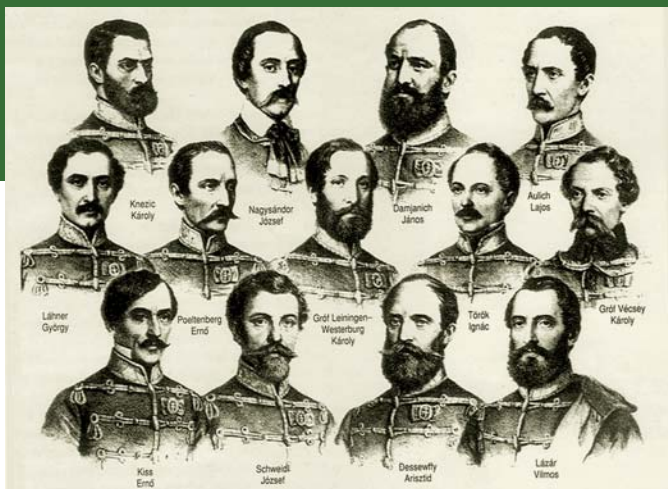
AZ ARADI VÉRTANÚKRA EMLÉKEZTEK

Határainkon innen és túl tartott megemlékezéseken hajtottunk fejet a 159 évvel ezelőtt Aradon kivégzett mártírok – Schweidel József, Kiss Ernő, Dessewffy Arisztid, Lázár Vilmos, Poeltenberg Ernő, Török Ignác, Lahner György, Knézich Károly, Nagysándor József, Leiningen-Westerburg Károly, Aulich Lajos, Damjanich János és Vécsey Károly – emléke előtt.

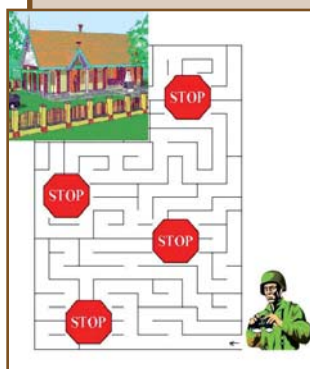
Az aradi megemlékezéseken az anyaországot Szekeres Imre honvédelmi miniszter képviselte; és Mikita János altábornaggyal, a vezérkari főnök helyettesével együtt helyezték el koszorút az emlékműnél.

Nemzeti gyásznapunkon Budapesten, a Fiumei úti temetőben Batthyány Lajosra, az ugyancsak október 6-án, Pesten kivégzett mártír miniszterelnökre emlékeztek. A koszorúzáson a Honvédelmi Minisztériumot és a vezérkart dr. Vadai Ágnes államtitkár és Havril András vezérezredes, vezérkari főnök képviselték.

Révész R., Zilahy T.

ALBÉRLLET – SZÁMLÁVAL. Honvédségi lakbértérítésért (+ rezszi), számlaképesen, 2008. október 1-jétől kiadó a IX. ker. Thaly Kálmán u. 9., IV. em. 16. alatt 40 négyzetméteres lakás, 2004-ben átadott, új építésű házban. Külön háló, zuhanyzós fürdőszoba, gázcirkó, lift. Csendes mellékutcában, jó közlekedési lehetőséggel (a kék metró, a 4-es és a 6-os villamos gyalog pár percre). Érdeklődni: 06-70-206-5653.

FŐ CSAPÁSIRÁNY A LAKÁSHADMŰVELET!

Cél:
A KARÁCSONY ÚJ LAKÁSBAN

Feladat:

1. DERÍTSE FEL LEHETŐSÉGEIT
2. KÜZDJE LE AZ AKADÁLYOKAT
3. FOGLALJON (SZ)ÁLLÁST A LEGKEDVEZŐBB TEREPSZAKASZON

Saját erők: LAKÁSLÍZING AKCIÓ INDULÓ-KÖLTSÉGEK NÉLKÜL AZ ALBÉRLLETI HOZZÁJÁRULÁS FELHASZNÁLÁSÁVAL,

LAKÁSVÁSÁRLÁS MUNKÁLTATÓI KÖLCSÖN ÉS BANKI HITEL KOMBINÁCIÓJÁVAL – FOLYAMATOS AKCIÓK!

Megerősítés:

A HARCELJÁRÁS SORÁN KÖZVETLEN TÁMOGATÁST NYÚJTUNK A MÉLYSÉGI FELDERÍTÉSBEN ÉS A LAKÁSHADMŰVELET VÉGREHAJTÁSÁBAN

Várható ellenséges erők: Hirtelen felbukkanó problémák, előre nem látható, nehézfégyverzetű akadályok

Terep: Város, vidék, új és régi épületek, zöld mező

Időjárás: Tiszta, derűs ég, átlátható viszonyok

Együttműködők: MI HITELÜNK Kft. 06-20-595-8544
www.mihitelunk.hu; info@mihitelunk.hu

ÉRDEKLŐDJÖN, FELKERESSÜK, TÁJÉKOZTATJUK, TANÁCSOT ADUNK! KATONÁKNAK ÉS HONVÉDSÉGI DOLGOZÓKNAK INGYENES TANÁCSADÁS, LÍZING- ÉS LAKÁSVÁSÁRLÁSI ÜGYINTÉZÉS

HITEL HITEL HÁTÁN?

VÁLTSA KI TARTOZÁSAIT
ADÓSSÁGRENDEZŐ HITELLEL!

Törjünk a lényegre

www.budapestbank.hu

AMENNYIBEN FELKELTETTE ÉRDEKLŐDÉSÉT A LEHETŐSÉG, FORDULJON BIZALOMMAL KOLLÉGANÖNKHÖZ:
KOVÁCSNÉ KAVAS SZILVIAHÓZ A 06 / 30-350-6608 TELEFONSZÁMON.

BUDAPEST BANK

A GE Money Bank tagja

Mosoly-

export

Bájos királynői mosoly melengette a férfiak szívét Norfolkban (Virginia állam, USA), a NATO Transzformációs Parancsnokságának hagyományos Azalea-fesztiválján. A hölgy Mariola Kasemier holland százados, a Holland Királyi Katonai Akadémia szakaszparancsnoka, kiképzőtisztje, amúgy veterán katona; megjárta Afganisztánt, a szövetség egyik cseppet sem fesztiváli hangulatú misszióját, ahol a Nuristan tartományban tevékenykedő újjáépítési csoportban látott el missziós feladatokat.

A fesztiválok története 1953-ban, a parancsnokság létrehozásával kezdődött, amikor is Norfolk város lakói kis ünnepséget szerveztek, hivatalosan szólva: a baráti és a kulturális kapcsolatok megalapozásaként. Az elmúlt évtizedek alatt a régió egyik fő turisztikai látványosságává avanszált az Azalea. Ennek oka nemcsak a rendezvények sokasága, hanem az is, hogy Norfolk és környéke jelentős katonai hagyományokkal rendelkezik, itt található ugyanis többek között az Amerikai Egyesített Haderő-parancsnokság, és itt van a világ legnagyobb haditengerészeti bázisa is. Egyszersmind e városban van a szövetség egyetlen észak-amerikai parancsnoksága, nevezetesen a NATO Transzformációs Parancsnokság (NATO Allied Command Transformation).

A hagyományok szerint a fesztiválon minden alkalommal más-más NATO-tagállamé a főszerep: idén Hollandia volt a kiemelt nemzet, így ők választották a királynőt, míg a többi tagállam egy-egy hercegnővel képviseltette magát. A magyar hercegnő a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem biztonságpolitika szakos hallgatója, a 22 esztendőes Ambrus Éva volt, aki egy nemzetközi pályázat elnyerése után gyakornokként töltött, március és június között, három hónapot e parancsnokságon, a NATO Transzformációs Parancsnokság személyzeti osztályán. Éva elsőként töltött be a személyzeti osztályon gyakornoki beosztást.

Norfolkból jelentjük

Angol- és franciayelv-tudásának köszönhetően, fontos NATO-dokumentumok fordítását végezte, de emellett nem feledkezett meg az „eredeti” területéről, Oroszországról és a biztonságpolitikáról sem. Az áprilisi NATO terminológiai konferencián egyedüli magyar résztvevőként képviselte hazánkat, az orosz biztonságpolitika területén pedig minden helyi szakmai segítséget kihasználva bővítette tudását. Eredménnyel, hiszen Norfolkban minden támogatást és segítséget megadnak annak, aki komolyan veszi önmaga továbbképzését.

Igaz, Éva már Magyarországon is komolyan dolgozott ezen: az ELTE francia nyelv- és irodalomszaka mellett a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem biztonságpolitikai szakának „leküzdésére” is vállalkozott.

A magyar plató a nemzetek parádéján, rajta a hercegnő, az őt kísérő holland tiszti, és a helybéli középiskolákból minden országhoz delegált „student diplomat”

Az 55. Azalea-Fesztivál magyar hercegnője megmentette a hazai színeket, hiszen ha nem vállalja el a fellépést, akkor nem lett volna a magyar nemzetnek hercegnője ott, és át kellett volna adni az amerikaiaknak. A felvonulás és a bemutatók mellett a tanulás, a munka kevésbé csillogó, de még komolyabb elfoglaltságot jelentett. Főleg úgy, hogy mint Éva is tapasztalhatta, a NATO-parancsnokságon nincsenek „lógós”

Ambrus Éva

Bali Zoltán ezredes, képviselővezető, a magyar sátorban

beosztások: minden poszton egyformán teljes erőbedobással kell dolgozni. Igaz, a munkahely ezt honorálja is, mind jutatásokkal, mind a szabadságokkal, mind pedig a továbbképzések támogatásával.

Itt és ott

Ambrus Éva szerint a két oktatási rendszer között érezhető különbségek vannak. A magyar oktatás kemény, sokkal több tárggyal. Míg itthon az éves szemeszterekben 11-13 tárgy szerepel, addig külföldön csak 4-6 tárgyat tanulnak – igaz, ezek sokkal több felkészülést is igényelnek. A lehetőségek száma azon-

ban Magyarországon jóval magasabb, főleg ha az embernek van idegennyelv-tudása is, mert ekkor nagyon jó eséllyel tud elhelyezkedni. Ha valaki a kapcsolatokkal akar foglalkozni, jó, ha tudja, ismeri az európai nyelveket. Ha például a nemzetbiztonság irányába akar mozdulni, akkor már érdemes a kínait elkezdeni, esetleg az arabot is.

A tanulás a volt hercegnő életében ezen-túl is központi szerepet kap. Hazaérkezése után a diplomák megszerzése a legfontosabb, így a több helyről érkező állásajánlatokkal nem is foglalkozott – legalábbis egyelőre. Nem lehetetlen az sem, hogy összejön a vágyott brüsszeli ösztöndíj vagy kiküldetés, hiszen Oroszországot és az energia- és biztonságpolitikát onnan könnyebb tanulmányozni, mint a távoli Norfolkból.

Ambrus Éva szerint a magyar (és általában a kelet-európai) hallgatók lehetnének bátrabbak is: kevés az innen érkező ösz-

töndíjas mind Norfolkból, mind pedig másutt. (Ellentétben például a törökökkel, akik szívesen vállalkoznak egy-egy hosszabb kiküldetésre, tanulmányútra is.) Éva szerint ennek egyrészt a nyelvtudásban meglévő bizonytalanságok is okai lehetnek. Pedig saját tapasztalata, hogy akár a komoly beosztásban lévő, más nemzetiségű tiszteknek sem éppen tökéletes az angolsága. S valószínűleg a hagyományos magyar nehezen mozdulás is szerepet játszhat abban, hogy egyelőre kevés a magyar hallgató a NATO és más szervezetek különböző pályázatain. Talán néhány éven belül változhat a helyzet, nőhet a kalandvágy...

Az idén ünnepeli fennállásának 90. évfordulóját a magyar katonai hírszerzés, melynek történetét egy egyedülálló múzeum mutatja be a Magyar Köztársaság Katonai Felderítő Hivatalában (MK KFH), kizárólag a szakma képviselőinek.

Belépés csak...

Az akkor 2. csoportfőnökség néven működő katonai felderítő hivatal vezetése (összhangban a csapatmúzeumok kialakításáról született minisztériumi szintű intézkedéssel) az 1970-es évek elején kezdte meg a szakma történetét bemutató kiállítás anyagának összegyűjtését. A feladatot egy – kimondottan erre a célra létrehozott – operatív bizottság végezte, melynek tagjai úgy döntöttek, hogy a szervezet csapatmúzeumában a honi katonai hírszerzés 1945–1975 közötti időszakát mutatják be, tehát nem nyúlnak vissza az 1918-as kezdetekig.

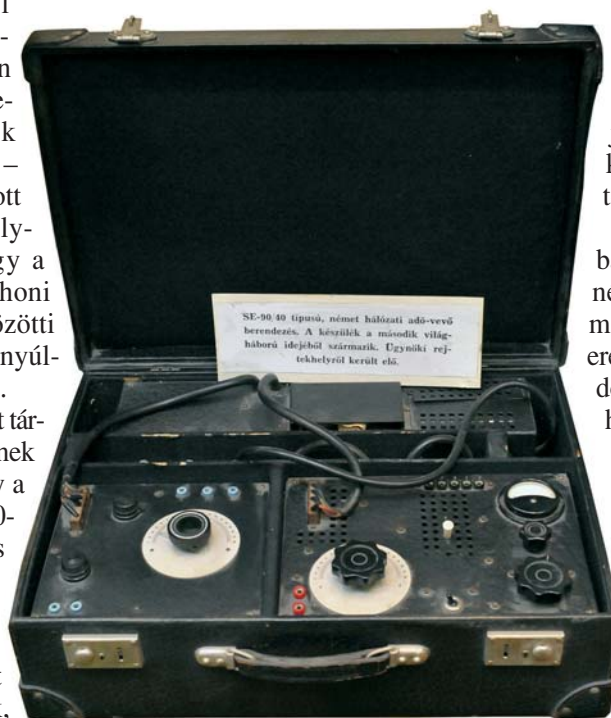
Az 1975. április elsején megnyitott tárlat bővítését erkölcsi kötelességüknek érezték a szervezet irányítói, így a fejlődés töretlen volt, egészen 1990-ig. A rendszerváltáskor ugyanis (elsősorban anyagi okok miatt) lakat került a felderítő hivatal múzeumára, amely azonban mindössze négy esztendő kényszerszünet után – a későbbi vezérkari főnök,

Fodor Lajos vezetése idején – ismét megnyithatta kapuit; a kiállítás gondozásával ekkor azt az Oszlászky Bertalant bízták

meg, aki a gyűjtemény 19 esztendővel korábbi létrehozásában is fontos szerepet játszott. A most 86 éves nyugállományú századosról azt mindenféleképpen meg kell jegyeznünk, hogy már akkor a hivatal állományába tartozott, amikor az a Bartók Béla útra (a jelenlegi központba) költözött az Alkotmány utcából. Mindez 1947-ben történt...

Oszlászky Bertalan munkáját nagyban megkönnyítette, hogy a tárlatot a négy évig tartó pauza idején nem számolták fel, a folyamatos bővítés eredményeként pedig ma már olyan sok dokumentum, tárgyi emlék gyűlt össze, hogy például a rádióelektronikai felderítéshez kötődő relikviák jelentős hányadát a Budakeszi úti épületben kénytelenek tárolni.

Az 1994-es esztendő egyébként

Német gyártmányú, utazótáskába rejtett adó-vevő berendezés a második világháború idejéből

nem csak az újranítás miatt számít mér-földkőnek a múzeum életében; ekkor kerültek ugyanis a kiállítási tárgyak sorába az önálló magyar katonai hírszerzés 1918-as megalapításától a második világháború végéig terjedő időszak relikviái. A hozzávetőleg hatvan, fotókkal gazdagon dekorált óriástabló mellett 50 kisebb, illetve 10 nagyobb vitrinben mutatják be az idén 90 esztendőes hivatal történetét, egyebek mellett lehallgatási jegyzőkönyvek, továbbá olyan okmányok segítségével, melyeket az akkori ellenfelektől szereztek meg ilyen-olyan úton hírszerzőink. A tárgyi emlékek között pedig megtalálhatók a hadászati felderítés során használt eszközök; a preparált cipőtől kezdve a zakó alá rejthető lehallgató mikrofonig több, a James Bond-filmeket idéző felszerelés.

A nyilvánosság kizárva

A szervezet múltjának bemutatása mellett, a múzeum fontos szerepet tölt be az oktatásban is. A felderítő hivatal humánigazgatósága tudniillik a beléptető tanfolyamtól az attasék felkészítéséig számos képzést bonyolít, melyek keretében (megismerendő a szakma hagyományait) a tanfolyam résztvevői megtekintik a Bartók Béla úti tárlatot. Ezt a lehetőséget felajánlották az együttműködő felsőoktatási intézményeknek is, így rendszeresen érkeznek látogatók a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem vezérkari tanfolyamáról, továbbá a biztonság- és védelempolitikai, valamint a nemzetbiztonsági szakokról. A múzeum (hivatalos megnevezéssel szaktörténeti anyaggyűjtemény) ugyanakkor kizárólag a szakma előtt nyitott, hiszen egyik-másik, a hivatal múltja szempontjából lényeges dokumentum, relikvia nem publikus.

A gyűjtemény jelenleg a magyar katonai hírszerzés 1918–2000 közötti történetét mutatja be, ugyanakkor már megkezdődött az ezredforduló utáni évek emlékeinek feldolgozása is. Az utóbbi nyolc esztendő egyébként rendkívül hangsúlyos időszaknak számít a szervezet életében, elég csak a terrorizmus elleni küzdelemben betöltött szerepükre gondolnunk. A kiállítás korszerűsítéséhez, átalakításához nagy segítséget nyújt a HM Hadtörténeti Intézet és Mú-

A rádióelektronikai felderítés emlékeinek csak egy kis részét állították ki a múzeumban

zeum, amellyel a közelmúltban kötött együttműködési megállapodást az MK KFH.

Eltérő életutak

Saját múltját azonban nem kívánja megtagadni a szervezet, így a múzeumban továbbra is számos olyan személy nevével találkozhatnak majd a látogatók, akiknek megítélése – bár a magyar katonai hírszerzés történetében fontos szerepet tölthettek be – más minőségben folytatott tevékenységük eredményeként korántsem pozitív végkicsengésű. Ebbe a kategóriába sorolhatjuk például az 1918-ban 1. hírszerző osztály néven megalakított szervezet első vezetőjét, Sztójay (Stojakovics) Dömét, aki a német megszállás után (1944 márciusa és augusztusa között) a kollaboráns kormány miniszterelnöke volt, s 1946-ban háborús bűnösneként kivégezték.

A másik oldalon pedig ott áll a háború utáni katonai hírszerzés első főnöke, a Rajk-per mellékszálaként, koholt vádak alapján elítélt, majd 1949. október 24-én kivégzett (1956. október 6-án újratemetett, 1963-ban teljesen rehabilitált) Pálffy György, de a hivatal irányítóinak sorában megtalálhatjuk a 20. század egyik legvitatottabb történelmi figuráját, Újszászy Istvánt, aki mégis inkább Karády Katalin egykori szeretőjeként maradt meg az utókor emlékezetében.

(Folytatjuk)

A cikk megírásához nyújtott segítségéért köszönet dr. Tömösváry Zsigmond főtanácsosnak, az MK KFH humánigazgatójának.

(A következő részből kiderül, hogy miért alkalmazott saját cipészt a hivatal, és mi köze volt a kezdetekkor a debreceni vakok intézetéhez.)

Megcsinálták!

Az 1956-os szabadságharcban itt írták és nyomtatták forradalmi katonáink napilapját, a MAGYAR HONVÉD-et és a megszállóknak szóló cirill betűs röplapot. A szerkesztőség és az Október 23-a Nyomda emlékére állította a Történelmi Igazságtétel Bizottság és a Zrínyi Nyomda.

Ez olvasható egy 1991 októberében felavatott emléktáblán, a volt Zrínyi Nyomda falán, Budapesten, az V. kerületben, a Stollár Béla utca és a Bajcsy-Zsilinszky út sarkánál. A magyar katonai hírlapirodalom egyik kiemelkedő fejezete, a Magyar Honvéd története, 1956. október 30-án, az első lapszám megjelenésével inkább csak folytatódott...

Az október 23-i tüntetést – a forradalom kirobbanását – követően hirtelenjében minden megváltozott a Honvédelmi Minisztérium napilapja, a Néphadsereg Bajcsy-Zsilinszky úti szerkesztőségében. Az ügyeletes szerkesztő Zsolt Róbert százados volt: „A tüntetés után leírhatatlan volt a lelkesedésünk. Egymás után érkeztek az eseményekről írt riportok. Szigorú fegyelem volt, de nem tudtuk, hogy ezek az írások nem jelenhetnek meg. Este hét óra felé mégis utasít-

tottak bennünket a pártközpontból, hogy a nemsokára elhangzó Gerő-beszéd szellemében kell megcsinálni a lapot. Szóval, már minden oldal készen volt – Gerő nélkül –, amikor meghallgattuk azt a szerencsétlen beszédet, hallottuk a forradalomra aggatott „piszkos” jelzőt, ami csak olaj volt a tűzre. De nem volt más megoldás, így kellett megjelennünk.”

A szerkesztőség életében igazi változást október utolsó napjai hoztak. A lap fejléce is megváltozott: megszületett a négyoldalas, Kossuth-címeres Magyar Honvéd, ötvenezer példányban.

Az első szám címdoldalának élén nyomdai közlemény állt: „Magyarok! Nyomdánk dolgozói csatlakoztak a többi üzemek által kimondott sztrájkhoz. Addig nem dolgozunk, amíg a szovjet csapatok nem vonulnak ki. Ezt a sajtóterméket fenti elhatározásunk mellett, a rend és nyugalom megszilárdítása érdekében állítottuk elő.”

Október 23. Nyomda Ideiglenes Munkástanácsa”

A lapot a nyomdából százötven rikkancs vitte az utcára. A fogadtatás minden várakozást felülmúlt: mire a rikkancsok a Margit-hídig, illetve az Oktogonig jutottak, az összes példány elfogyott.

A szerkesztőség november első napjaiban pontos információkat kapott a HM-ből: a kivonuló szovjet alakulatok megfordultak, s Záhonynál özönlenek vissza az országba.

Zsolt Róbert: „Éppen az információk miatt pontosan számíthattunk arra, hogy mi vár ránk. Vagyis úgy lelkesedtünk, hogy tudtuk: előbb-utóbb szétlövük az egész forradalmat. Ennek ellenére, s ennek a tudatában mindenki azt mondta: csak azért is csináljuk!”

November 4-én a lap nem jelent meg. Az intervenció utáni első szám november 12-én, az utolsó – a 11. – pedig egy hónappal a forradalom kitörése után, november 23-án látott napvilágot.

Ma már tudjuk, a szovjet fegyverek árnyékában fogant kormány nem tűrt meg egyetlen pártsemleges lapot sem, nemhogy olyan Magyar Honvédot, amelyben még november 23-án is, a korabeli újságok közül egyedülállóan, a forradalom mellett kitartó vezércikk jelent meg. Ilku Pál vezérőrnagy, politikai csoportfőnök – dr. Münnich Ferenc, a fegyveres erők és a közbiztonsági ügyek minisztere utasítására – betiltott minden katonai újságot, köztük a tizenegy lapszámot megért Magyar Honvédot.

Rólunk írták, mondták

A Magyar Hírlap október 1-jén arról tudósított, hogy a Magyar Honvédség fél esztendőre átvette a kabuli nemzetközi repülőtér irányítását. Ebben az időszakban magyar tiszt lesz a repülőtér parancsnoka, törzsfőnöke, de

magyar katonák dolgoznak majd a logisztika, a biztonság, a híradás, a légi műveletek és légiforgalmi-irányítás, a tűzszerész- és meteorológiai biztosítás, valamint az egészségügy vezető beosztásaiban is.

A Kitekintő.hu szeptember 29-ei tudósításából kiderül, hogy komoly sikert könyvelhetett el az MH 54. Veszprém Légtérelenőrző Ezred. Az egyhetes NATO harcászati (OPEVAL) ellenőrzés során ugyanis „satisfactory” (jó) értékelést és „mission capable” (feladat végrehajtásra alkalmas) minősítést kapott. (A három esztendővel ezelőtt, első alkalommal végrehajtott ellenőrzésen hasonló eredményt értek el.) *Fotó: Tóth László*

valamint a II. dél-alföldi katonazenekari fesztiválról, amelyet a hódmezővásárhelyi Kossuth téren tartottak. A rendezvényen egyebek mellett sport- és hagyományőrző bemutatókat láthattak az érdeklődők, megismerhették a dandár harceszközeit és megköszönhették a babgulyást is.

Szeptember 28-án a Promenád.hu beszámolt az MH 5. Bocskai István Lövészdandár nyílt napjáról,

valamint a II. dél-alföldi katonazenekari fesztiválról, amelyet a hódmezővásárhelyi Kossuth téren tartottak. A rendezvényen egyebek mellett sport- és hagyományőrző bemutatókat láthattak az érdeklődők, megismerhették a dandár harceszközeit és megköszönhették a babgulyást is.

www.papaihus.hu

Nagykereskedés: Budapest IX. ker., Vágóhid út 5. Tel.: 06-1/359-9280
Központ: Pápa, Kisfaludy u. 2. Tel.: 06-89/313-044

Szerkesztőségünk kíváncsi Olvasóink véleményére: újjávarázsolt magazinunk immáron tizedik alkalommal jelent meg. Számunkra civil és katona olvasóink véleménye egyaránt fontos, így megkérjük Önöket, hogy a kérdések és válaszok kódjelét (esetleg szabadon megfogalmazott véleményükkel együtt) szerkesztőségünk e-mail címére küldjék vissza. A válaszban elég elsőként a civil vagy katona szót, majd a kérdések sorszámát és az arra adott válaszok betűjelét elküldeni (például 1/a).

Levélcímünk: magyarhonved@armedia.hu

Segítségüket előre is köszönjük!

CIVIL OLVASÓINK SZÁMÁRA

1. Milyen gyakran olvassa a Magyar Honvéd magazint?

- a. mindegyik számot olvastam
- b. gyakran olvasom
- c. ritkán olvasom
- d. ez az első találkozásom a magazinnal

2. Hogyan jut a laphoz?

- a. Tanintézetből
- b. Ismerőstől, barátától
- c. A honvédségben kapom
- d. Egyéb forrásból:
.....

3. Melyik állandó rovatunkat kedveli a legjobban? (többet is megjelölhet)

- a. Panoráma
- b. História
- c. Hadtudósok
- d. Haditechnika
- e. Mozaik
- f. Hazai pálya
- g. (H)arcvonal
- h. Nincs kedvenc rovatom

4. Melyik témával szeretne többet találkozni?

- a. Külpolitika
- b. A Magyar Honvédség eseményei, történései

- c. Történelmi témák
- d. Haditechnika

5. Milyen mellékletet látna szívesen a lapban?

- a. CD, DVD-film
- b. Poszter
- c. Színes különkiadvány egy-egy témáról, haditechnikai eszközről, járműről, eseményről

6. Mi a véleménye a szöveg és a kép arányáról?

- a. Megfelelő
- b. Több képet és kevesebb szöveget szeretnék
- c. Több szöveget és kevesebb képet szeretnék

7. Megfelelőnek tartja a magazin jelenlegi terjedelmét, oldalszámát?

- a. Igen
- b. A nagyobb terjedelem jobb lenne
- c. Kevesebb terjedelem is elég lenne

8. Milyen osztályzatot adna a lap külalakjának, designjának?

- 1-től—5-ig

KATONA OLVASÓINK SZÁMÁRA

1. Milyen gyakran olvassa a Magyar Honvéd magazint?

- a. mindegyik számot olvastam
- b. gyakran olvasom
- c. ritkán olvasom
- d. ez az első találkozásom a magazinnal

2. A saját alakulatomról

- a. sok anyagot olvashatok
- b. ritkán találok írást rólunk
- c. nem, vagy szinte sosem olvashatok magunkról

3. A haditechnikai témájú cikkekben

- a. a Magyar Honvédség eszközeit, járműveit, fegyvereit látnám szívesen
- b. azokról az eszközökről, járművekről olvasnék, melyek nálunk is hadrendbe állhatnának
- c. bármilyen hazai és külföldi témát szívesen olvasok

4. A Magyar Honvédségről szóló cikkek (többet is megjelölhetnek)

- a. a csapatéletről szóljanak
- b. az alkalmazott technikát mutassák be
- c. a különleges eseményekről (ünnepségek, díszbemutatók...) tudósítsanak
- d. elsősorban a missziókról tudósítsanak

5. Melyik állandó rovatunkat kedveli a legjobban? (Többet is megjelölhet)

- a. Panoráma
- b. História

- c. Hadtudósok
- d. Haditechnika
- e. Mozaik
- f. Hazai pálya
- g. (H)arcvonal

6. Melyik témával szeretne többet találkozni?

- a. Külpolitika
- b. A Magyar Honvédség eseményei, történései
- c. Történelmi témák
- d. Haditechnika

7. Milyen mellékletet látna szívesen a lapban?

- a. CD, DVD-film
- b. Poszter
- c. Színes különkiadvány egy-egy témáról, haditechnikai eszközről, járműről, eseményről

8. Mi a véleménye a szöveg és a kép arányáról?

- a. Megfelelő
- b. Több képet és kevesebb szöveget szeretnék
- c. Több szöveget és kevesebb képet szeretnék

9. Megfelelőnek tartja a magazin jelenlegi terjedelmét, oldalszámát?

- a. Igen
- b. A nagyobb terjedelem jobb lenne
- c. Kevesebb terjedelem is elég lenne

10. Milyen osztályzatot adna a lap külalakjának, designjának?

- 1-től—5-ig

Életkor:

Lakóhely:

- a. Főváros
- c. Város

- b. Megyei jogú város
- d. Község

Iskolai végzettség:

- a. általános iskola
- c. felsőoktatási intézmény
- b. középiskola

Szabó József – M. Szabó Miklós

A MAGYAR KATONAI REPÜLÉS TÖRTÉNETE 1938–2008

A kötet a magyar katonai repülés azon szakaszát tárja az olvasó elé, amelyben az önálló fegyvernemként, illetve haderő-nemként jelent meg, 1938-tól 2008-ig. Bemutatja a magyar katonai repülés fejlődését, legfontosabb eseményeit, az 1938—1945 közötti időszak és benne a háborús évek kemény harcait, az 1956-os forradalom előtti és utáni időszak túlzásoktól, szélsőséges döntésektől sem mentes időszakát, majd a sugárhajtású repülés, a szuperszonikus repülőtechnika, a helikoptertechnika tömeges elterjedése időszakának történéseit.

A mű elsősorban a szervezeti fejlesztésre, a harckészültség magas szinten tartására, a repülőgyakorlati kiképzés végrehajtására helyezi a hangsúlyt. Így a benne foglaltak egyfajta keresztmetszetét adják a Magyar Honvédség repülőcsapatai történetének is.

4990 Ft 112 oldal

**HM Zrínyi
Kommunikációs
Szolgáltató Kht. –
ZRÍNYI KIADÓ**

1087 Kerepesi út 29/B

A kiadóban kedvezménnyel vásárolhat
munkanapokon 8-15³⁰-ig

**KENDERES MAGDI mobil: 06-30 343-7706,
tel.: 459-5371, fax/tel.: 459-5383 ♦**

Email: kenderes@armedia.hu

**GYÖR EDINA mobil: 06-30 528-0892,
tel: 459-5373; Email: gyoredina@armedia.hu**

Könyveinket megtekintheti
a www.honvedelem.hu oldalon!

www.honvedelem.hu

www.honvedelem.hu – katonahírek itthonról és külföldről

www.honvedelem.hu
honvédség és ami mögötte van.
mögötte van